

The Church Irrational

کیوں جے اسیں بٹھے وچ شردے تے آں پربٹھے دے طور تے لودے نہیں۔ اس نئی کہ ساڈی لوانی دے ہتھیار جسمانی نیں۔ بلکہ رُب و لوں قادر آں کہ قلعیوں نوں ڈھادیے اسیں تصور ان نوں ڈھادیندے آں۔ بلکہ اک چنگیائی نوں جیڑی رُب دی پچھان دے خلاف کھلوندی اے۔ تے اسیں ہر اک دھن نوں قید کر کے مسخ دے تاج کر دیندے آں۔ اسیں تیار آں کہ جدوں تہاڈی فرماں داری پوری ہووے تے اسیں ہر طراں دی نافرمانی دابدلہ لئیے۔

نمبر 3۔ حق تصنیف 2003 جان ڈبلیو روبرو پوسٹ آفس بکس نمبر 68 ونیکوئی

ٹیلی فون: 37692۔ جوڑی فروری 1983

ای میل: tjtrinityfound@oal.com

ویب سائٹ: www.trinityfoundation.com

ٹیلی فون: 4237430199۔ فیکس۔ 4237432005

چرچ دی نامعقولیت

جان رومن دے لحاظ نال

مدون دی اشاعت: ایہہ مضمون پہلی واری دی چرچ انیمینٹ تے ادر 4 سیز وچ شائع ہو یا چیز اس ڈبلیو رومن نے مرتب کیتا تے 2001 وچ دی ٹرینیٹی فاؤنڈیشن نے شائع کیتا ڈاکٹر رومن نے اس مضمون دے کچھ حصے 2000 دی ریویو جیکل تھیو لو جیکل سوسائٹی دی میٹنگ وچ پیش کیتے۔ بوہت سارے ویکھن والیاں وچ دعویٰ کرن والاے مسیحاں وچ بصرت دی کمی، ہم عصر مسیحاں دی سوچ وچ ”متناقص“ دے غائب ہون تے گر جا گھراں دیوی معاملات تے افسوس کیتا اے۔ کچھ مصنفان نے زندگیاں نوں صاف صاف ویکھن دی کمی نال گھٹ قدر بنادتا گیا اے، حتیٰ کہ اوہناں دے اپنے دعوے وقتا فوقتاً مبالغہ آرائی دا شکار رہنے، دو جے ویکھن والیاں نے، زیادہ بائبل نوں جانن والیاں نے، مسئلے نوں جانن دی کوشش کیتی اتے تجریر دتی اے کہ 4 ہوں کداں حل کیتا جاسکدا اے۔ بعد دے گروہاں دے وچ آون والیاں وچوں ساریاں توں زیادہ ڈاکٹر جے ای ایڈم اے، اوہنے وضاحت کیتی اے ہلا و اج دے چرچاں وچوں غلط دا سچ دا الگ کرنا۔ ڈاکٹر ایڈم نے چار نقطے رکھے جیڑے اوہ سمجھدا سی کہ مسیحاں دی موجودہ صاف صاف ویکھن دی کمی وچ شامل نہیں:

(1) چرچ دے نظم و ضبط دا غائب ہونا۔

(2) متناقص نوں بہان دی مسلسل سوچ

(3) منظم مذہبی تعلیم دی اہمیت دی کمی

(4) عوام الناس دی آزادی

اوہنے لکھیا کہ ایہہ چاروں ”ایہہ واضح کرن دے نئی کافی نیں کہ بوہت سارے جھوٹے ہوئے نقاط اک کردار ادا کر دے نیں۔“¹ ہون ڈاکٹر ایڈم دیاں بوہت ساریاں کتاباں پچھلے 30 سالاں وچ کسے مسیحاں لکھیاں گئیاں کتاباں وچوں بوہت زیادہ نیں۔ اوہنے علم افسس تے مشورت وچ ”واحد کتاب“ دے اصولاں نوں لاگو کرن دی کوشش کیتی اے۔ تاں جے اوہدا مسیحاں تے گر جا گھراں دی موجودہ جانکاری دی کمی دی وجہ داجا تہہ اُلجھا ہونیا نظر آوند اے۔

آتا ہے۔ ڈاکٹر ایڈم نے گرجا گھر اں دی ذبیحاری دی بیادی وجہ تے بحث نہیں کیتی؛ اتے آخر کار اک پوہن والے نقطہ نمبر 4 دی شمولیت توں حیران ہوندا ہے، ”عوام اناس دی آزادی“ کیوں ہے اوہد اجانکاری دی ہم عصر کمی دی وجوہات نال کوئی واسطہ نظر نہیں آوند ا۔ ”گرجا گھر اں نال ملیاں ہونیاں تنظیمیاں“ جتاں نوں ڈاکٹر ایڈم تے اتے ہو رہت سارے چرگانیں جامدے، چرچ دی نسبت مذہبی طور تے زیادہ بری نہیں اے۔ ہر سرگراں چرچ نال ملتی ہوئی تنظیم دے نال نوں اک سرگرداں چرچ نال ملایا جاسکدا اے۔ زید ضروری تے مزید بیادی گل ایہہ اے کہ مسیحی چرچ دے نظریے نوں من دے بالکل نظر نہیں آوندے جیہ اکلیسیائی ہمہ گیریت دی تجویز دیندا اے۔ رسمی چرچ اک آزاد تے مسیحی معاشرے وچ بوہت سارے اداریاں وچوں اک اے: اتھے خاندان، تعلیمی ادارے، کالج، کاروبار، خیراتی ادارے، انجمن، سماجی تنظیمیں، سیاسی پارٹیاں تے حکومت وی اے۔ ایہہ ساریاں چرچ دے نال ملدیاں ہونیاں تنظیمیاں نہیں اتے ایہہ ساریاں قانونی نیں۔ ایہناں وچوں کسے نوں وی قیام تے متوازن ہون دے لئی رسمی چرچ دی اجازت دی لوڑ نہیں۔ 3 کلیسیائی ہمہ گیریت دی وکالت نہ کرو اوہنوں نظر انداز کرن دے لئی جوں ڈاکٹر ایڈم ”بدنظمی“ آکھدا ایہد بارہ یاد کرو 1 جے ای ایڈم ”شعور“ دے لئی اک بلاوا“۔ ووڈرف، ساؤتھ کیرولینا: نام اس ٹیکسٹ (1987) 1998،

-40

2 مارٹن تے ڈیڈرے۔ ویکن نے گرجا گھر اں وچ بین المذاہب علم الفس تے مشورت دونوں تے بوہت ساریاں تفصیلی تے معقول تنقید پیش کیتی اے۔

3 جیدوں مسیح نے آکھیا کہ ”میں اپنی عبادت گاہ بناواں گا اتے دوزخ دے دروازے اوہدے اتے غالب نہیں آن گے“ اوہ کسے رسمی چرچ دے بارے نہیں آکھدا اسی۔ گزشتہ دو صدیاں توں میں ہزاراں گرجا گھر اں تے دوزخ دے دروازے غالب رہن گے۔ اوہ باطل ہو گئے اتے بوہت ساریاں تھاواں تے غالب ہو گئے۔ اوہ گرجا گھر جتاں نوں پولوس نے لکھیا افسیوں، کڑھویوں، تسالونیکیوں،، رومیوں، غلاطیوں، فیلیپیوں، کلمسیوں مزید مسیحی گرجا گھر دے طور تے نہ رہن۔ دوزخ دے دروازے میتھو ڈسٹ چرچ، دی پریس، بیٹرین چرچ تیغاب رہن۔ مسیح دا گرجا گھر کسے نظر آن والی تنظیم دے نال نہیں اچھیا۔

جیوس کہ مارکسز نے مفت منڈی دی ”بدنظمیت“ تے فسطائی نے الیکشن تے پارلیمنٹ دی بدنظمیت نوں لکھیا، تے کلیسیائی ہمہ گیریت جیوس کہ رومن کیتھولک چرچ دی سرکار نے چرچ نال ملدیاں تنظیمیاں دی بدنظمی نوں لکھیا 4۔

نئے عہد نامے وچ گھٹ توں گھٹ دوپیرا گراف نیں چرچ نال ملدیاں ہونیاں تنظیمیاں دی کسے وی بحث نال متعلقہ نیں: ہون یوحنا اوہنوں جو اب دتا، ایہہ آکھدے ہوئے کہ ”اے استاد اسی اک نوں تیرے نال توں بدروحاں نوں کڈ دے آں ویکھیا اتے اوہ ساڈاپرو نہیں اتے اسی اوہنوں منع کیتا کیوں ہے اوہ ساڈاپرو نہیں۔“

تھو یوحنا نے اوہناں نے آکھیا کہ اوہناں نوں منع نہ کرو۔ کیوں ہے اچ دا کوئی وی نہیں جیہ امیرے نال توں کرشمے ویکھیا تے جلد میں بُرا کھن گے۔ کیوں ہے جیہ اسڈے خلاف نہیں اوہ ساڈے ول اے۔ (مرقس 40-38:9)

اتے خد اوہد وچ جیہ بھائی میں اوہناں وچوں بوہت سارے میریاں زنجیراں دی وجہ نال دلیر ہو کے بے خوف خد اوکلام سنان دی زیادہ جرت کردے نیں۔ کئی تے حسد تے جھگڑے دی وجہ نال مسیح دی منادی کردے نیں۔ پر کئی نیک بیٹی نال۔ ایہہ تے ایہہ جان کے کہ میں انجیل دی جواب دہی دے واسطے مقید آں۔ محبت دی وجہ نال۔ پردو جے تفرقہ دی وجہ نال مسیح دی منادی کردے نیں نہ کہ صاف دلی نال۔ تاں جے میریاں زنجیراں تے ہو ردکھ کرن۔ پس کیہ ہونیا؟ فیروی ہر طرحاں نال مسیح ای دی خبر دتی جان دی اے خواہ بہانے نال، خواہ چھپائی نال۔ تے میں ایہدے وچ خوش آں اتے رواں گاوی۔ (فیلیپیوں 18-14:1)

پہلے پورے وچ چیز امر قس دی انجیل وچوں لیا گیا اے، مسیح نے ایہہ واضح کیتا اے اوہ کہ رسمی رابطے نسبتاً غیر ضروری نہیں۔

کہ رسمی رابطے نسبتاً غیر ضروری نہیں۔ جیر ضروری اے اوہ ایہہ کہ کدے ناں توں کم کیتا گیا اے۔ اوہنے شاگرداں نوں چرچ نال ملدیاں جلدیاں سرگرمیاں وچ مدد حلت توں منع کیتا اے۔ فلپیوں وچ لیا گیا دو جلیپو اگر اف ہم مطلع کردا اے کہ انجیل دی منادی دے لئی ترغیب پووس دے لئی نسبتاً غیر اہم اے،،،،، حتیٰ کہ انجیل خود غرض جذبیاں دی، اک پاپی ترغیب دی منادی کرے تے پووس خوش ہوند اے۔۔۔۔۔ ای تنظیمی رابطے تے نہ ای ترغیبیاں مرکزی موضوع نہیں؛ اہم گل دتی گئی تعلیم اے۔ چرچ نال ملدیاں تنظیمیاں دامعاملہ اک ریڈ میرنگ پچھلی اے۔ اگر گر جا گھر انجیل نوں نہ پھیلان، تے خدا پہاڑاں کوں منادی کروالے گا۔ اہم سوال ایہہ اے کہ: کیہ منادی کیتی جاندا اے؟ پووس تے مسیح نے حکم دتا کہ انجیل دی منادی کیتی جاوے، اتے اوہ خوش ہوے جیدوں اوہدی منادی کیتی گئی حتیٰ کہ اوہناں آدمیاں دے ولوں چیزے شاگرداں وچوں نہیں یا

اوہناں آدمیاں دے ولوں چیزے پاپ دے محرک تے عمل کردے میں۔ نہ اوہ یسوع نے تے نہ اوہ پووس نے تنقید کیتی یاں ایس ابتدائی چرچ نال ملد دی نوئی سرگرمی نوں روکن دی کوشش کیتی۔ بلکہ اوہ خوش ہوے۔ اوہناں دادھیان عقیدے تے اوہدی تبلیغ تے سی۔ گر جا گھر تے گر جا گھر اں دونواں دہتری نوں تے عقیدے نوں تے عام مسیحاں دے عقیدے نوں جانن دے حق دی اہمیت نوں توہر سمجھدا سی۔ تے اوہنے لکھیا: اک واری جیدوں عقیدے نوں جانن دا حق سنن وایاں توں دور لے جایا جاوے تے کیہ کیتا جاسکدا اے یاں استاد فیروی جرت نہیں کردا (اگر ایہہ ممکن ہوند) تے اوہ شیطان توں وی زیادہ خطرناک ہوند؟ بالکل، اگر عقیدے نوں جانن دی اجازت دتی جاندا، سجا۔ حکم ہوند اتے استاد کیہ جرت کردا فیروی اوہ آسمان دے اک نر زتے توں زیادہ ہوند۔۔۔۔۔؟ اصل وچ ساری پاپا ہیئت دے ولوں کجھ نہ آمد اگر ایہہ فصیلہ سازی (سنن وایاں دے ولوں) قابو وچ ہوندی ایس لئی (پوپ تے مجلس) اپنے دفتر دے واحد حق دادعوئی کردے ہوے اپنی بوہت زیادہ فائدے دی اصلاح رکھی۔

چرچ دے اہلکاراں دی بالادستی نوں بلند کرن دی غلطی نہ کیتی جاوے اس محدود منادی دی بالادستی نال لچھری انجیل وچ دتی گئی اے کیوں جے مسیحیت ہر طرف ٹوپھوٹ تے بگاڑ دا شکار اے۔ ایہہ اوہ غلطی اے جیڑی رسمی چرچاں نے پہلی صدی وچ کیتی جیدسوں اوہناں نے استہنی دلائل نوں من لیا فیرو پاپائے روم دے چرچاں دی حکمرانی دے دعوے نوں۔

دو جے تن نقاط چیزے ڈاکٹر ایڈم نے بیان کیتے اوہ اج دے چرچاں نال شعور دی کمی دے موجود نال کافی تعلق رکھدے نہیں، بلکہ اوہ ساڈی موجود ناخوشگوار صورت حال دی تفصیل پیش کرن دے بجائے اوہ اشارات میں جتاں نوں خود وی تشریح کرن دی لڑاے: کیوں جے چرچ دا نظم و ضبط حقیقی طور تے غائب ہو گیا اے؟ کیوں ہر کوئی ”لگاتار“ سوچ تے مائل اے؟ کیوں جے چرچاں تے مدرسیاں وچ مذہبی تعلیم دا نظام گھٹ اہمیت دار کھدا اے؟ اگر ایس ایہناں سوالاں دا جواب صحیح طور تے دے سکدے آں تے فیرو اسی چرچاں وچ شعور دی کمی دی وضاحت کر سکدے آں۔ اصل وچ کوئی ڈاکٹر ایڈم دے سارے جانے نوں اپنے سر تے شاید موڑ سکد اے تے دلیل دے سکد اے کہ اے شعور دی کمی اے جیڑی چرچ دے نظم و ضبط 4 بدظمی دا کھر ورتن نال ڈاکٹر ایڈم رومیاں دے پھندے وچ آگئے میں۔ ایہد امتبادل عوام تے بدظمی تے ظلم نہیں اے (اتے میں یقین اے کہ ڈاکٹر ایڈم ظلم دی حمایت نہیں کردا، اوہ صرف چرچ دے نال ملدیاں ہونیاں تنظیمیاں دی مذمت کردا اے)؛ بائبل دا نمونہ عوام دی تعلیم اوہناں دے پختے گئے استاد اں نال اے، جتاں دا عوام نوں تعلیم دین دا ہمیشہ حق اے اتے جانن دہ ذمہ داری اے۔ جیدوں چرچ نال ملدیاں ہونیاں تنظیمیاں نہیں ہوندیاں سی، کیوں جے چرچ اک ہمہ گیر عبادت ادارہ سی جیڑا نہ صرف شہری حکمتاں، خاندان تے جماعت بناند اسی بلکہ نجات تے اجاراداری دادعوئی وی کردا سی۔ تہ چرچ دے اہلکاراں تے عبادت گواراں دونواں وچ اج توں کیتے گھٹ شعور سی۔

رسمی چرچ اپنی قیادت ثابت کرن دادعوئی کردے ہیں کہ صرف اوہناں وچ شعور پایا جاندا اے۔ مثال دے طور تے دیکھینے، باب 26، وارا گینٹ دی آئیڈولوجی کے کارلوس ایم اسن آیرے۔ یقیناً ومن چرچ دی سرکار، تمام غیر رومی چرچاں دے نال نال چرچ دے نال ملدیاں ہوئیاں نوں بد نظم قرار دیندے ہیں۔

5 لوٹھر کیہ آکھدا اے کیا کیہ، پلاس، مدون، 1234۔

دے غائب ہون تے مذہبی تعلیم دے نظام تے ہم عصر غیر قدری دی وضاحت کردی اے ڈاکٹر ایڈم نے ساڈا دھیان چرچ دے اندر دے رجحانات ول کروایا اے، پر اوہ اوہناں وچوں کسے وی وجہ دی وضاحت کردا نظر نہیں آوے۔ اتے اوہناں وچوں ساریاں توں چنگا ماہر مذہبی تعلیم اے جہاں نے عبادت گزاراں وچ شعور دی کمی تے بحث کیتی اے۔

شعور دی تعریف

ایہہ عقلمندی ہووے گی کہ شعور دی بحث وچ بوہت دور نکل جان توں پہلاں اسی اپنے کلمیاں دی تعریف کر لینے۔ سے پہلے ہم اپنے کلمات کی تعریف 6 آکسور ڈانگلس ڈکشنری دے مطابق، شعور حاصل کرنا اے۔

علیحدہ کرنا (شیواں نوں یاں اک توں اک شے نوں دو جی نال)؛ فرق کرنا تے تقسیم کرنا۔۔۔ پہچان کرنا جیویس کہ الگ اے، فرق ہے یا عقلی طور تے علیحدہ ہے (ایک چیز دوسری سے)۔۔۔ درمیان فرق جاتا۔۔۔ امتیاز کرنا یا درمیان فرق کرنا۔۔۔ امتیاز کرنا (ایک چیز یا نقطہ کو) عقل سے۔
”شعور“ عقل نال جان تے پہچان دا عمل اے؛ منطقی ادراک یا سمجھ بوجھ۔ فرق کرنا، فیصلہ کرنا، منطقی ادراک دا شوق؛

نھوڈ؛ بصیرت۔۔۔۔۔ انجیل وچ ور تے جے عبرانی اکھر، نگر تے شمادا مطلب اے ”چھانٹی کرنا“ تے ”جاننا“۔ یونانی اکھر انا کر تے ڈیا کر۔۔۔ نو دا مطلب اے ”مکمل طور تے علیحدہ کرنا“، ”فرق کرنا“۔ آرٹڈ تے گنگرتج نے ایہناں معنیاں نوں فصیلے دے لئی لکھیا (کرینو)؛ ”علیحدہ کرنا، امتیاز کرنا، سوچنا، توجہ کرنا، فیصلہ کرنا، عدالت دے سامنے مجبور کرنا، مذمت کرنا، انصاف دا انتظام، ایہوں دیکھنا کہ انصاف ہو یا، فیصلہ لاگو کیتا، تنقید کیتی یاں تصور لہیا۔“ ایہہ تعریھاں دسدیاں ہیں کہ شعور تے فیصلہ سازی کناں گہرا تعلق رکھدے میں اتے ایس لئی اسی ج دے شعور دی کمی دی نزدیک ترین وجہ دا کھوج دیندے آں۔

شعور دی کمی دی پہلی وجہ

بائبل نے ایس سوال دے بوہت سارے جواب دتے ہیں: کیوں جے لوکاں دے کول شعور دی کمی اے؟ بنیادی جواب، خدا دی سوچ، اک غیر مقبول تے نامزد جواب اے۔ اتے جدید انسان ایہوں نہیں سندا۔ بے دین یونانی تے رومی انج دیاں کئی مثالاں رکھدے میں: دیوتا جہاں تباہ کرنا چاہوے گا، پہلاں اوہوں پاگل کرے گا۔“ 71 پبلک میریئس (42 قبل مسیح) نے لکھیا: ”جیدی قسمت تباہ کرنا چاہندی اے اوہ اوہوں پاگل کردی اے۔“ لیکر گس (820 قبل مسیح) نے لکھیا: جیدوں انسان تے دیوتا دا تہرنازل ہووے اے / ساریاں توں پہلاں اوہ اوہدے دماغ وچوں عقل نوں کڈدے ستارہووس صدی وچ انگریزی شاعر جوہن ڈرایڈن نے ”دی ہند آئیڈی پتھر“ (1687) وچ ایہناں مثالاں نوں اجاگر کیتا: ”اوہناں دے لئی جہاں لئی خدا نے تباہی تیار کیتی / اوہ قسمت دے لئی موزوں میں، اتے اوہ پہلاں اوہناں دے دماغ تباہ کردا اے۔“ ایہناں کہاوتیاں وچوں ایہہ غیر مذہبی معنی کڈ دین نال اسی اک خوش گوار مذہبی تعلیم تک پہنچ جاندا اے آں: ”جوں خدا تباہ کرنا چاہندا اے اوہوں اوہ پہلاں بے وقوف کردیندا اے۔“ یاں اگر دوجی طرحاں بیان کریں تے، ”جوں خدا تباہ کرنا چاہندا اے، پہلاں اوہوں نے شعور کردیندا اے۔“ ایہہ بائبل انج ای اے جیویس رومیوں 1 تعلیم دیندا اے:

اوه کچھ غدر نہیں کر سکتا، کیوں ہے اوہناں نے اگر خدا نوں پہ چاہیا تے فیروئی خدا دے لائق اوہدی تجمید تے زکر گزاری نہیں کیتی بلکہ اپنے باطل حیاں
وچ پے گئے تے اوہناں دے بے ہمید قلوب تے تاریکی چھا گئی۔ اتے اوه اپنے آپ نوں دانا ٹھہرا کے نادان ہو گئے۔ اتے کیوں ہے اوہناں نے
خدا دے جلال نوں اپنے دماغ وچ نئی رکھنا چاہیا، تے خدا اوہناں نوں ناپاکی دے حوالے کر دے گا۔۔۔۔۔ لاشعوری۔۔

پولوس ہی تسالونیکو نوں لکھدے ہوئے خبر دار کیتا:

اوبدی آمد شیطان دی تاثیر دے وانگر ہووے گی یعنی ہر طرحاں دی جھوٹی قدرت تے کرشمیاں تے پھنساں دے نال۔ تے ہلاک ہون والیاں
دے لئی دی طرحاں دی دغا بازی دے نال۔ ایس لئی کہ اوہناں نے سچائی دی محبت نوں اختیار نہ کیتا جیدے نال اوہناں دی نجات ہووے گی۔ ایس وجہ
نال خدا اوہناں دے کول گمراہ کرن والی تاثیر گھلے گا تاں ہے اوه جھڑ نوں سچ منن۔ تاں ہے جے سچائی تے ایمان نہیں لے آوندے بلکہ ناراستی
تے راضی میں اوه سارے مجرم ٹھہراں۔ (2 تسالونیکو 12-9)

بابل دا مستقل پیغام ایہہ اے کہ خدا اوہناں نوں علم تے سمجھ دیندا اے جیزے نجات پانا چاہندے نیں، تے اوہناں کو لوں علم تے سمجھ لے لیندا اے
جتاں نوں تباہ کرنا چاہند اے۔ ایہناں آتیاں تے دھیان دو: سوٹو اوہناں نوں آکھے گا خدا وعدہ نچ آکھدا اے۔ ویکھ میں ایس خبر دے سارے
باشندیاں تے بادشاہاں نوں جیزے داؤد دے تخت تے پٹھدے نیں اتے کاہناں تے بیان تے یروشلیم دے سارے رہن والیاں نوں بد مستی نال
بھر دواں گا۔ تے میں اوہناں نوں کیہہ باپ کیہہ پتر تے ساریاں دے سارے اک دو جے تے ماراں گا۔ (خداوند فرماںدا اے) اتے میں
شفقت نہ کرانگا تے ترس نہ کھاواں گا۔ اتے اوہناں دے ہلاک کرن وچ رحم نہ کراں گا۔“ (یرمیاہ 14-13)

حکمت تے قدرت خدا دیاں نیں۔ تے مصلحت تے عقل اوبدیاں نیں ویکھ اوه ڈھاندا اے۔ تے آدمی نوں بند کر دیندا اے تے فیروئی کھونا نہیں نہ
ایہہ دکھن دے لئی کہ شعور دی کیہہ کمی اک کل غلب آئی ہوئی اے ایس مصنف نوں اک مسلمہ مسیحی نے ملامت کیتی اے جے ”سقا طی مغالطہ آرائی“
دی گلے دی واضح تعریف دے لئی اوبد اسامہ منگیا۔ ٹیسی اگر گمراہ ہون والے اکھراں دی تعریف کرو تے ایہہ اکافی کم ہو جاوے گا۔

7 ایہہ اکھری ہنری وڈزور تھ لونگ فیلووز 1875 دے ولوں نیں ”دی ماسک آف پنڈورا“۔ نامعلوم لاطینی مسودہ ”کوٹس (یا کوٹم) ڈیوس واک
پر ڈیرے پریس ڈیمینٹ۔“

نہیں۔ اوه پانی نوں روک دا اے تے سارا کچھ سوکھ جاندا اے۔ اوه اوہنوں چھڈ دیندا اے تے اوه زمین نوں تباہ کر دیندا اے۔ قوت تے دانش
اوبدے نال فریب کھان والے فریب دیں والہ دونوں اوبدے میں اوه مشیراں نوں برہنہ پالے جاندا اے تے حاکماں نوں بے وقوف بنا دیندا
اے اوه بادشاہاں دے کمر بند کھول دیندا اے۔ تے اوہناں دیاں کھراں تے رسے بن دیندا اے۔ اوه کاہناں نوں برہنہ لے جاندا اے۔ اتے
زبردستیاں نوں اٹھا دیندا ایہہ معتبر لوکاں دی زبان بدل دیندا اے اوه بوڈھے آدمیاں دی عقل کھولیندا ایہہ امیراں تے ذات پاند اے۔ اوه
طاقتوراں دے کمر بند غلے کر دیندا اے۔ اوه تاریکی وچ اوبدیاں گہراں دا شکار کردا اے۔ اتے موت دے سائے نوں روشنی وچ لیندا ایہہ قوموں
نوں ودھاندا اے۔ فیروہناں نوں ہلاک کر دیندا اے۔ اوه اعتناں نوں پھیلاندا اے۔ فیروہناں نوں مہاندا اے۔ اوه زمین دے حاکماں دی
عقل لے لیندا اے۔ تے بے راہ بیابان وچ اوہناں نوں بھڑکاندا اے۔ اوه نیرے وچ وی روشنی دے بغیر ٹولڈے پھر دے نیں۔ اتے اوہناں نوں

متوالے دی طرحاں لوکھراں والے بنا دیندا اے۔ (کیوب 12:13-25)

تو اوہناں دے دلاں نوں دانش توں محروم کیتا اے۔۔۔ (کیوب 17:4)

ایہہ سارا کچھ نبوکدر نصر بادشاہ تے واقع ہویا۔ بارہ مہینے گورن دے بعد وہ بابل دے شاہی قصر پر ٹہل رہیا سی۔ تے بادشاہ نے اوہنوں پکار کے

آکھیا کہ کبہ اوہ باہل عظمیٰ نہیں۔ جوں میں اپنی قوت دی توانائی نال ایس لئی تعمیر کیتی اے کہ ہر سلطنت ہونے میری شان و شوکت دی ظہیر ہو۔ بادشاہ بادشاہ ایہہ گل آکھ ای رہیاسی کہ آسمان تو اے آواز آئی کہ اے بُوکد نضر بادشاہ تہا نوں ایہہ آکھیا جاند اے کہ سلطنت تیرے کولوں چلی گئی اے۔ تو آدمیاں دے وچکارو کڈیا گیا اے۔ تو میدان دے چرمدیاں دے نال رہنے گا۔ تے ہیل دی طرحاں گھاس پھرے گا اوس ویلے تیکر کہ توجان نہ لے کہ حق تعالیٰ ای آدمیاں دی مملکت تے حکمران اے اتے جوں چاہے اوہنوں دیندا اے۔ اتے ست زمانے تیرے اتے لنگ جان گئے۔

اتے اوسے ویلے ایہہ گل بُوکد نضر تے پوری ہو گئی۔ اوہ آدمیاں دے وچکارو کڈتا گیا اتے اوہ ہیل دے وانگر گھاس کھاند رہیا اتے اوہ ابدن فلک دی شبنم نال ترہو گیا۔ تھوں تیکر کہ اوہ ہال عقاب دے پرال دی وانگر اتے اوہ دے نوپر مدیاں دے وانگر چنگل دی طرحاں ودھ گئے۔ اتے ایہناں دناں دے گورن دے بعد میں بُوکد نضر نے اپیاں آکھاں آسمان دے ول چک لیاں اتے میری عقل میرے وچ فیئر آئی اتے میں حق تعالیٰ نوں مبارک آکھیا۔ تے حتی القیوم دی حمد و توصیف کیتی کہ: اوہ دی سلطنت ابدی سلطنت اے تے اوہ دی مملکت پشت در پشت قائم اے۔ زمین دے باشندے سارے دے سارے بیچ نیں اوہ آسمانی لشکرتوں جو چاہند اے اوہ ای کردا اے انج دا کوئی نیں جیرا اوہ ہمتھ روک سکے یاں اوہنوں آکھے کہ ”تو کیہ کردا اے؟“ اوس ویلے ای میری عقل میتے چ فیئر آئی۔۔۔ (دانیال 4:28-36)

ایہہ پیرے صاف ظاہر کردے نیں کہ شعور اک عقلی عمل اے، اتے ایہہ کہ خدا سارے انساناں دے دماغ نوں قابو کردا اے، سمجھ تے شعور دیندا اے جتاں دی اوی حمدیت کردا اے، اتے اوہناں کولوں عقل تے شعور واپس لے لیندا اے جتاں نوں اوہ سزا دیندا چاہندا اے۔ امثال وچ، ایہہ انسان اے جیرا تجھد ایساں اے جیرا عقل رکھدا اے، جیرا زندہ تے خوش حال رہندا اے؛ اوہ انسان جیرا انہیں سمجھدا، بے وقوف اے۔ اوہ تباہ ہو دا اے، تے خدا اوہ دے دماغ نوں لاچار کر دیندا اے، اوہناں نوں بے شعور کر دیندا اے ایس طرحاں کہ اوہ غلط وچوں صحیح تے اتے صحیح وچوں غلط نوں نہیں دس سکدے۔ شعور صحیح طرح تے انصاف دے لئی اک منطقی قابلیت ایساں کرنا کسے خاص شے (شخص، گروہ، واقعہ، یا تصور) دا اک عام اصول تے معیار دے مطابق حساب لگان دے برابر اے۔ جتاں نوں خدا نجات دینا چاہندا اے اوہناں نوں روشنی دیندا اے، جتاں نوں سزا دینا چاہندا اے اوہناں نوں الجھدا شکار کردا اے۔ اک قطعہ جیرا ایہہ دکھائے گا کہ حقیقی روشنی خدا توں اے۔ انسیوں 18-15:1 اے:

ایس لئی میں وی۔۔۔۔۔ اپیاں دعواں وچ تہا نوں یاد کر کے تہاڈی بابت شکر کرن توں باز نہیں آؤندا۔ کہ ساڈے خدا اوہدے یسوع مسیح دا خدا جیرا جلالی باپ اے تہا نوں حکمت تے مکاشفہ دی روح بخشے تاں جے تھی اوہنوں پہچان لو۔ اتے تہاڈے دل دیاں اکھاں روشن ہو جان۔ تاں جے تھی سمجھ لو۔۔۔۔۔ اک ہور انسیوں 23-17: 4 اے:

ایس لئی میں ایہہ آکھدا آں اتے خدا دے حضور منت کردا آں کہ تھی اگے توں انج دی چال نہ چلو جیویس کہ غیر تو ماں اپنی باطل عقل دے موافق چلدیاں نیں۔ کیوں جے اوہناں دی عقل تاریک ہو گئی اے۔ اتے اوہ اوس جہالت دی وجہ نال جیری اوہناں دے دلاں دی بخشی دے باعث اوہناں وچ اے خدا دی حیات توں جدا نیں۔۔۔۔۔ پر تھی مسیح دی انج دی تعلیم نہیں پائی۔ بلکہ تھی اوہدی حقیقی تعلیم دے مطابق ضرور اوہدی سنی ہووے گی اتے اوہدے وچ ایہہ تعلیم پائی ہووے گی، جیویس کہ حقیقی مسیح وچ اے؛ کہ تھی۔۔۔ اپنی عقل دی نسبت یو اپنا چاہیدا اے۔۔۔ ایہہ تعلیم

ایہہ علم، عقل، شعور خدا توں اے،،،،، انجیل دیاں بوہت ساریاں آیتاں وچ دوہرایا گیا اے ایہناں وچوں چند ایہہ نیں: غرض انسان وچ روح اے۔ قادر مطلق داوم اوہنوں نہمید دیندا اے۔ (کیوب 8:32)

کسے نے باطن وچ حکمت پائی اے۔ یاں کسے عقل نوں نہم بخشیا اے؟ (کیوب 38:36)

سو تو اپنے بندے (سلییمان) نوں نہم دل عنایت کر۔ تاں جے تیری قوم دے وچکارا انصاف کرے اتے یکی تے ہدی دے وچکارا امتیاز کرے۔۔۔

کیوں ہے تو (سُلیمان) نے ایسہ شے منگی۔۔ عقل مندی منگی تاں ہے انصاف کرن وچ امتیاز کرے، پس ویکھ میں تیری گل دے مطابق کیتا؛ ویکھ میں تہانوں دانشمند دل دتا۔۔ (1 مُلُوک 11-12, 3:9)

اے میرے پتر! اگر توں میریاں گل نوں قبول کرے۔ اتے میریاں حکماں نوں اپنے کول محفوظ رکھے۔ انج کہ تو حکمت دے ول کن لگاوے۔ اتے تیرا دل نہمید دے ول مانل ہووے۔ ہاں کہ تو دانش نوں پکارے تے نہمید دے ول اپنی آواز اٹھائے اگر تو اوہنوں چاندنی دی طرحاں بھیا تے چھپے ہوئے جزایاں دے وانگر اوہدی تلاش کرے۔ تے تو خدا دے خوف نوں سمجھے گا اتے خدا ہی معرفت نوں جانے گا۔ کیوں ہے خداوند حکمت بخشدا اے تے اوہدے منہ وچوں علم و نہم نکلد اے۔ (امثال 1-6: 2)

اتے انسان دی حکمت دے سکھائے ہوئے نہیں بلکہ روح دے سکھائے ہوئے اکھراں نال روحانی گلاں دارو حانی گلاں نال مقابلہ کر دے نیں۔ پر نفسانی انسان روح کا دیاں گلاں نوں نہیں من دا کیوں ہے اوہ اوہدے نزدیک حماقت میں اتے نہ اوہ اوہناں نوں سمجھ سکدا اے کیوں ہے اوہ روحانی طور تے دریافت کیتاں جاہدیاں نیں۔ پر اوہ جیڑا روحانی اے ساریاں گلاں نوں دریافت کر لیندا اے۔ پر آپ کسے کولوں دریافت نہیں کیتا جاویدا۔ (1 کرنتھیوں 13-15: 2)

انجیل توں ایسہ واضح ہوندا اے کہ سارا علم و عقل تے شعور صرف خدا توں پایا جاویدا ایا تے ایسہ وی واضح اے کہ خدا ہی اے جیڑا علم و عقل تے شعور نوں لوکاں کولوں واپس لے لیندا اے۔ خدا انساناں دے دلاں نوں تاریک تے سخت کر دیندا اے؛ اوہ اوہناں دا علم تے عقل لے لیندا اے تے فرستی تے جھوٹے جذبات انسان نوں دے دیندا اے، اوہ اوہناں دی صحیح فیصلہ کرن دی طاقت نوں گھٹ کر دیندا اے۔ محض اوہناں دی نہیں جتاں نوں اوہ تباہ کرنا چاہندا اے، بلکہ اوہناں دی وی جتاں نوں اوہ عارضی طور تے تباہ کرنا چاہندا اے:

تے میرکا بہوئے آکھیا خداوند دا کلام نسو۔ میں خداوند نوں اوہدے تخت اتے بیٹھے ویکھیا۔ تے سارا آسمانی لشکر اوہدے دہنے ہتھ اتے اوہدے بائیں ہتھ کھڑا سی۔ اتے خداوند نے آکھیا کہ اچی آب نوں کون بہکائے گا؟ تاں ہے اوہ چوہائی کرے۔ تے موت جلعاد وچ ڈگے۔ تے کسے نے کجھ آکھیا تے کسے نے کجھ۔ تدا اک روح نکلی تے خداوند دے سامنے کھڑی ہوئی تے آکھیا۔ ”میں اوہنوں بہکاواں گی۔“ تے خداوند نے اوہنوں آکھیا۔ کداں؟ اوہنے آکھیا کہ میں روانہ ہواں گی اتے اوہدے سارے آدمیاں دے منہ وچ جھوٹی روح بناگی۔“ ”تو خداوند نے آکھیا تو اوہنوں بہکاوے گی، تے غالب آوے گی۔ پس روانہ ہو۔ تے انج ای کر۔“ اتے ہون خداوند نے تیرے لبناں بییاں دے منہ وچ جھوٹی روح پائی اے۔ اتے خداوند نے تیرے خلاف ہدی دا حکم دتا اے۔“ (1 مُلُوک 22: 19-23)

کجھ لوکاں دے نال، جیوس کہ بؤ کد نصر تے آسیب زدہ، جتاں دا علم تے عقل خدا نے لے لی تے اوہناں دی سمجھ تے شعور دی بحالی اچانک ہوئی: ”تیرا وہ یسوع دے کول آے تے اوس آسیب زدہ نوں جیدے وچ اوہ لشکر سی۔ پٹھیا تے کپڑے پائے تے ہوش وچ ویکھیا“ (مرقس 5: 15؛ لوقا 8: 35)۔ لبناں معاملوں وچ خدا نے اچانک عمل کیتا، اک ای لمحے وچ ذہناں نوں تاریک تے منور کیتا۔ پر عمل کرن دا عام طریقہ کار اوہناں لوکاں دے ذہناں نوں ہولی ہے تاریک کرنا اے جتاں نوں اوہ زلیل تے تباہ کرنا چاہندا اے، تے ہولی ہے ای (اچانک بدلانا دے بعد نوپیدائش / دوبارہ زندہ کرنا) اوہناں دے ذہناں نوں منور کر دتا اے جتاں نوں بخشنا چاہندا اے۔ اوہ ذہناں نوں معروضی تے موضوعی دونوں طرحاں تاریک کر دتا اے۔ معروضی طور تے خدا دے کلام دی منادی تے سنن دا کال گھلد اے۔ ویکھ اوہ دن آوندے نیں“ (مالک خداوند دا فرمان اے) ”جتاں وچ میں اہس ملک تے کال پاواں گا۔ اوہ روٹی دا کال نہیں ہووے گا۔ تدا اوہ سمندر توں سمندر تیکر تے شمال توں مشرق تیکر ڈگمگانہ پھرن گے۔ تے خداوند دے کلمے دی تلاش وچ گھومدے پھرن گے پر نہ پان گے۔“ (عاموس 8: 11-12)

اوہ ہولی ہولی ذہناں نوں تار یک کر دے گا، نہ صرف الگ کیتے گے انساناں دے بلکہ سارے معاشرے دا وی؛ اوہ اپنے کلام نوں تار یک فرمان تے تمثیلاں وچ چھپا لوے گا،

تدشا گرداں نے کول آکے اوہنوں آکھیا۔ ”تو اوہناں نال تمثیلاں وچ کیوں گل کر دا اے؟“ ”تد اوہنے جو اب وچ اوہناں نوں آکھیا کہ ”آسمان دے بھیداں دی معرفت جہانوں بخشی گئی اے پر اوہناں نوں نہیں بخشی گئی۔ کیوں جے جیدے کول ہے اوہناں دتا جاوے گا تے اوہدے کول انراٹ نال ہووے گا پر جیدے کول نہیں ہے اوہدے کولوں اوہ وہ لے لیا جاوے گا جیڑا اوہدے کول اے۔“ میں اوہناں نال ایس لئی تمثیل وچ گل کر داں آں کیوں جے اوہ ویکھدے ہوئے نہیں ویکھدے تے سُن دے ہوئے نہیں سُن دے تے نہ سمجھدے۔ اتے اوہناں وچوں ای اشعیاء دی نبوت پوری ہندی اے کہ تھی

8 یونانی اکھر دا مطلب اے، راز، نہ کہ اٹنی گل یاں تصادات۔

سُن دے ہوئے سُنو گے پر نہیں سمجھو گے۔ تے ویکھدے ہوئے ویکھو گے تے نی پچانو گے کیوں جے اوہدی قوم دا دل شمیم ہو گیا۔ اتے اوہ کناں توں اچا سُن دے نیں۔ اتے اپنیاں اکھاں نوں بند کر رکھیا اے۔ اُنج نہ ہووے کہ اکھاں توں ویکھن تے نہ پچانن تے کناں نال سُنن تے سمجھ کے رجوع لے آون۔ اتے میں اوہناں نوں شفا بخشا۔“ (مٹی 15-10: 13)

شعور شعور دی کمی اصل وچ علم تے عقل دی کمی داناں اے۔ اے اک عقلی کمی اے، مسلمہ گر جاتے مسلمہ مسیحاں وچ اِن شعور دی کمی اے کیوں جے اوہ حق نوں جاندے نیں۔ اوہ اقرار کر دے نیں پر من دے نیں۔ جیڑے اِنج دے گر جا گھراں وچ شعور دی کمی نوں اہمیت نہیں دیندے اوہ عام طور تے ایس کمی نوں ایہدی پہلی وجہ منسوب کرن وچ ناکام ہو جاندے نیں: مقصد، منصوبہ تے خُدا دی پروردگاری۔ مزید ایہہ کہ اوہ اشاعت ہی کرن وچ ناکام ہو جاندے نیں کہ خدا کد اِن اپنے منصوبے سر انجام دیند اے، کد اِن اوہ ذہناں نوں تار یک کر دا اے، اوہ اپنے نور تے مکھڑے نوں کد اِن چھپالیند اے۔ معروضی طور تے ایہہ تاریکی کلام دے پھیلان تے منادی دا خط اے، موضوعی طور تے ایہہ ظاہر کیتے گئے حق نوں نظر انداز کرنا اے جیدے وچ موجودہ ویلے دا منطقی فکر دے بارے ظاہر کیتا گیا حق وی شامل اے

منطق تے اوہدے دیری

ایہہ تریسی وجہ اے کہ میں ایس منطق نوں نظر انداز کرن تے مرکوز ہونا چاہندا آں ایہہ دلیل برزاری، بوہت زیادہ مقدار وچ شعور دی کمی، مزہبی نظام تعلیم دی اہمیت دی کمی، اوہدے پھیلان تے لئی جوں ڈاکٹر ایڈم نے ”لگاتار سوچنا“ آکھیا اے حتیٰ گر جا گھردے نظم و ضبط دے غائب ہون دی وضاحت کر دی اے۔ وضاحت دا اک ہو حصہ اِنج دے گر جا گھراں وچ خدا دے کالم دی منادی دا خط ایس مجموعہ وچ کیتے زیادہ بحث وچ آیا اے۔ ایہہ دو وجوہات منطق نال نفرت تے کلام نوں دہانا۔۔۔ اِنج دی شعور دی کمی دی لگ بھگ وجوہات نیں۔ یقیناً تھی وجہ خدا دی رضا اے۔ اِنج منطق جیڑا عام طور تے ”فقط انسانی منطق“ دے طور تے بدنام اے،،، اندیشہ اے کہ ایہہ نہ صرف انسانی حلقیاں وچ بلکہ ایہدے توں وی زیادہ مذہبی حلقیاں وچ بدنام اے ایہوں آزاد، رومن کیتھولک، تقلید پسند، آرمینی، نیو یو بلیککل تے کرشمانی گر جا گھراں تے بوہت سارے مسلمہ اصلاحی گر جا گھراں وچ وی ناپسند تے نظر انداز کیتا گیا اے۔ سارے ہم عصر گر جا گھراں تے وی ایس نقطے دا ذمیا تے اثر ہو گیا اے۔ اتے ایسوس تے پیسوس صدی دے شروع وچ میں ”مونٹ گر جا گھراں“ وچ کجھ غیر منطقییت دے دے اثرات داسراں غلایا اے جیڑا ایسوس صدی وچ گر جا گھراں وچ خط د باعث بنیا۔ پر جدید دلیل پزاری دے اثرات منطق نال گر جا گھراں دے خط توں کیتے زیادہ وسیع نیں۔ ایہہ ایس لئی اے کیوں جے گر جا گھراں دے اہلکار تے عبادت گزار ”فقط انسانی منطق“ دی تحقیر کر دے میں یعنی منظم مذہبی تعلیم نوں مدرسیاں تے گر جا گھراں

وچ گھٹ اہمیت دتی جان دی اے تے غیر منظم مذہبی تعلیم نوں فوقیت دی جان دی اے۔ کیوں جے مدرسیاں دے استاد تے طالب علم ”عملی“ کتاباں دی نسبت ”فقط انسانی منطق“ نال بوہت زیادہ نفرت کردے نیں اتے مدرسیاں تے گر جا گھراں وچ ”عملی“ کتاباں نوں عقائد کیتیاں کھیاں کتاباں تے دی بجائے زیادہ اہمیت دتی جان دی اے۔ ایہدی وجہ ایہہ اے کہ گر جا گھر دے اہلکار تے عبادت گزار ”فقط انسانی منطق“ نوں ناپسند کردے نیں اتے ایہہ فرق کرن تے فصیلہ کرن دے لئی ”مسلسل سوچ“ نوں اہمیت دیندے نیں۔ اوہ مذہبی تے دینداری دے طور تے بازوون تے واضح دی مخالفت کردے سی۔ 10-11 ایس لئی گر جا گھر دے اہلکار تے عبادت گزار ”فقط انسانی منطق“ دی مزمت کردے نیں کیوں جے گر جا گھراں دا نظم و ضبط غائب ہو گیا، اوہ صرف نظم و ضبط دے لئی ساڈی وضاحت دی زی شعوری طاقت، امتیاز تے فصیلہ دا سخت اطلاق چاہندے نیں۔ گر جا گھر دا نظم و ضبط وضاحت تے وزن منکدا اے، جدید گر جا گھراں دے آدمیاں نے دونوں خدائی خوبیاں دی بے قدری کیتی اے۔ اوہ شیواں جہاں نوں جدید عبادت گزار تے اہلکار مسیحیت دے لئی ناگوار سمجھدے نیں،،،، ایہہ خاص مذہب ہون دا دعویٰ سچ، تے نجات تے اک منظم اجار اداری دا دعویٰ: لکھت تے زبانی جمیلیاں وچ وضاحت تے اسرار: ایہہ اکلمات دی واضح تعریف دا مطالبہ، ایہہ مطالبہ کہ سچائی دے نال یعنی واضح کہتے گئے اتے ہا مقصد معیار دے مطابق انصاف کیتا جاوے، ایہہ دی طلب مسیحاں دا صحیح تے غلط، چنگا تے، بُرا تے خدائی تے نہ خدائی دے وچکار دے شعور نیں، ایہہ دے طلب کہ مسیحی امتیازی لوک ای، دنیا توں الگ گہری دھاگ پٹھی اتے منطقی سوچ نال عداوت دی وجہ نال اوہ ایہناں ساریاں شیواں نوں ناگوار سمجھدے نیں۔

ایہہ نفرت اوہناں دی کد اے نال عداوت دی وجہ نال اے، جیڑا کہ کلام اے، اوہ منطق جیڑا کہ ہر انسان دے ذہن نوں منور کردا اے: شروع وچ کلمہ سی، اتے کلام خدا دے نال سی۔ اتے کلمہ خدا سی۔ اے ای شروع وچ خدا دے نال سی۔ ایہہ دے توں سارا کچھ پیدا ہو گیا۔ اک وی شے جیڑی پیدا ہوئی اوہ دے غیر پیدا نہ ہوئی۔ اوہ دے وچ 9 ایس دلیل پزیری دی موجودہ مثال دے لئی ڈوگلس ویلسن دی ”پاپڈیا آف گاڈ، 1999 خاص طور تے باب 6 نوں دیکھنیے،: ”دی گریٹ لوجک فراڈ“۔ ویلسن ”کلاسیکل مسیحی“ سکول دی تحیک وچ اک لیڈر اے اتے رومن کیتھولک دی ٹرون وسطی دے مطابق ڈرون تھی میرز؛ انگریزی کلیسیا دے متعلق ٹرون وسطی سی۔ ایس ایس؛ تے 1960 تے 1970 دے روک گروپ دا اک رنگارنگ عملہ، جیہاں اوہنے بار بار حوالہ دتا اے۔ ایہہ حیران کن نہیں اے کہ اوہدی تصنیف منطق نال گہری عداوت بیان کردی اے 10 غلطی دا دفاع ورن پوتھرس دا فلسفہ، سائنس تے خدای خود مختاری اے جیڑی منفرد انداز نال اپنے پیراگراف نوں دسوس تھیاں تے لے جاوے گا۔ ڈاکٹر پوتھرس کارنیلس ویسن مل دا ہاگر دے تے ویسٹ منسٹر مذہبی مدرسے دے شعبے دا رکن اے۔ دیکھنیے کہ کلاک قبر توں گورڈن کلاک دی پوتھرس دی بے عقلیت دی بحث دے بارے وچ بولد اے۔

زندگی سی۔ اتے زندگی انسان دا نور سی۔۔۔ حقیقی نور اوہ سی جیڑا ہر انسان نوں منور کردا سی جیڑا دنیا وچ آوہدا اے۔ (یوحنا 9، 4-1:1)

دنیا تے دنیا دے گر جا گھر ”فقط انسانی منطق“ نال نفرت کردتے نیں کیوں جے انسان وچ خدای شبیہ اے اتے اوہ خدا توں نفرت کردے نیں: کوئی راستہ نہیں۔ اک وی نہیں، کوئی سمجھدے تے خدا دا طلب نہیں۔ اوہ سارے گمراہ نیں۔ اوہ سارے دے سارے بگڑ گئے، کوئی وی نہیں جیڑا میکی کرے، اک وی نہیں۔ (رومیوں 12-10:3)

ایس لئی کہ بشریت دی نیت خدای ویری اے۔ کیوں جے نہ خدای شریعت دی تابع اے اتے نہ ہو سکدی اے۔ (رومیوں 7:8)

خدا اک ذی عقل مخلوق ایاتے ایہہ دی شبیہ انسان وی ذی عقل اے۔ خدا مذاق نہیں کر رہیا یا مستعار لے رہیا جیہاں اوہ پاپیاں نوں اشعیاء دے رائیں دعوت دیندا اے، ”آؤ باہم دلیل کریے“۔ کیوں جے انسان خدای شبیہ اے۔ اوہ منطق خدا دا منطق اے اتے خدا تے آدمی باہم دلیل کر

کمی اچ دے گر جا گھراں وچ دنیوی معاملات دیاں جواں وچ پایا جاندا اے۔

تخلیقی کلام

خدا ذی عقل اے جیدے ذہن نوں بن والہ معمار منطق اے۔ کلام ذہناں پیدا کرن وچ کداں کم آوے اے ایہہ تلوہن 1 وچ واضح کیتا گیا اے، اوہ بولد اے، اوہ امتیاز کردا اے، تے فیصلہ کردا اے تے اوہ جدا کردا اے، اتے اوہ ناں دیندا اے۔ اوہ ”شروعات وچ کلام سی“ اتے کلام قدرتی طور تے بالدا اے۔ ایہہ بیان ”خدا نے آکھیا“ صرف تلوہن 1 وچ نوواری آیا اے۔ بواب دے عمل وچ خدا اپنی عقل نوں ظاہر کردا اے۔ بولن دے قانون منطق دے قانون نیں۔ قواعد دے اصول منطق دے اصولاں توں ماخوذ نیں۔ کیوں جے اک اکھر۔۔۔ کوئی وی اکھر انسانی یاں الہامی دا کوئی مطلب اے (اتے خدا دے ہر اکھر دا کوئی مطلب اے، کیوں جے خدا فضول نہیں بولدا) اتے ایہہ کہ اکھر دا کوئی ہو مطلب نہیں۔ جیدوں خدا اکھدا اے، ”اوتھے روشنی اے“ روشنی دا مطلب تاریکی نہیں۔

211 پطرس 2: 12 تے۔ یہودہ 10 دیکھئے۔

اجتماع یا معاملہ؛ کرن دا مطلب نہ کرنا نہیں، لکھنا، یا، لگان؛ دا مطلب خریدنا، تباہ ہونا، یا کھانا۔ عبرانی لفظ پیر۔ شیتھہ دا ترجمہ ”شروع وچ دا مطلب سن عیسوی 2000 یا شروع توں اک سیکنڈ بعد وچ نہیں اے۔ ایہہ تھادا منطق قانون اے؛ اے اور نہ اے دونوں نہیں اے۔ اگر آوازاں اتے لکھیاں ہونیاں علامتاں منطق دے ایس بنیادی اصول دی پیروی نہ کرن تے ایہہ محض ہو وچ شور تے کاغذ تے قلم گھسیٹنا اے، ایہہ اکھر نہیں اے، اے گل بات نہیں اے۔ خدا کر سکدا اے تے بولد اے جیوس نے سناں آکھیا کہ خدا منطق اے۔

دو جا ایہہ کہ کلام امتیاز کردا اے فیصلہ کردا اے؛ ایہہ بیان کہ ”کدا نے ویکھیا“ واحد تلوہن 1 وچ ست واری آیا اے۔ یقیناً خدا دے دیکھن دا جسمانی تصور ناں کوئی تعلق نہیں رکھدا۔ خدا دے کول کوئی راڈز تے کوئی کونز نہیں اے۔ نہ ہی ریٹینا، نہ ہی عصب بصری یا آکھاں دے ڈیلے نیں۔ ”ویکھیا“ ”جھن“ دے لئی گل بات دی نشاندہی اے۔ اسی انگریزی وچ انج دا استعارہ ورت دے آں جیدوں اسی آواز کردے اں کہ، ”اوہ! میں ویکھدا آں“ امتیاز کرن دے عمل وچ، خدا نہ صرف اپنی ذی شعوری ظاہر کردا اے بلکہ تخلیق دی ذی شعوری۔ جیوی کہہ یوحنا دے بیان تے لاگو ہوندا اے کہ ساریاں شیواں اوہدے (کلام) ناں بیاں نیں، اتے اوہدے بغیر کچھ نہیں بنیا جیہہ کچھ بنایا گیا۔ ”منطق دے قانون محض خدا دی اپنی سوچ اتے خدا دے اپنی گل بات دے قوانین نہیں اے بلکہ ساری تخلیق دے نیں۔ ساری تخلیق ذی شعور اے کیوں جے خدا اکلام جنوں اوہ بنے بنایا ذی شعور اے۔ زندگی منطق توں زیادہ گہری نہیں جیوس کہ شاعر تے رومانوی سناں دس دا اے؛ منطق ایہدے توں گہرا اے تے زندگی نوں تخلیق کردا اے اوہ کافر انہ نظریات میں جیہہ تعلیم دیندے میں جیوس کہ رومانوی مصنف نے دتی، ”شروعات وچ عمل سی“ یاں جیوس ڈیموکرائٹس نے آکھیا ”شروعات وچ معاملہ تے حرکت سی“ یاں جیوس ہم عصر سائنس دانان نے آکھیا کہ ”شروعات وچ بگ بینگ سی“۔ ایہہ اوہ نظریات نیں جیہہ منطق نوں کائنات دا تیار کرن والہ تے پیدا کرن والہ نہیں بنامدے بلکہ اک اثر اے اندھی، بے مقصد تے بے عقل واقعات دی ارتقائی ضمنی پیداواری اے۔ ایہہ اوہ نظریات نیں جہاں نے کائنات تے انسان نوں بے عقل بنا دتا اے۔ پچھلے دو ہزار سالوں توں ایہہ حرکات، فضول گلاں کرنا، مغالطے دے طور تے فضول ”زبان بلانا“ گر جا گھراں وچ بلند ہو یا ایہہ زبانوں میں جیویاں منکر خوراں بے معنی گلاں ناں ملدیاں نیں جیہہ ذی شعور سوچ تے گل بات دے لئی انسانی اہلیت نوں تباہ تے ترک کردے ہوئے ایہہ دعویٰ کرن دی رائیں کہ فضول گلاں گل بات اے خدا تے منطق ناں نفرت وچ اپنے آپ وچ خدا دی سچائی نوں دباندا اے۔

پرساری تخلیق سوچ تے گلابات وچ خدا دی عقل نہیں کردی نہ ای کر سکدی اے۔ ساری تخلیق منطق دے قوانین دی پیروی کردی اے، اک کتا اک کتا اے نہ کہ اک بییاں کارا اے۔ بذات خود اک شے اے۔ ایہہ شناخت دا منطقی قانون اے؛ اے اے۔ اے خدا دانان اے ”میں آں کہ

میں آں“ اوہ ماہر مذہبی تعلیم تے فلسفہ دان۔ یہ شنا چیزے دعویٰ کردے میں کہ منطق تخلیق دا اک اثر اے (اوہناں دی نقل تے ارتقاء پسندی منطق نوں ارتقاء دا اثر بنا دی اے؛ دونوں منطق ہوندے میں کہ منطق ک اثر اے، اک وجہ نہیں) خدا نوں غیر منطق بنا دیندا اے۔ یوحنا نے سانوں آکھیا کہ منطق اک اثر نہیں بلکہ اک وجہ اے۔ کائنات کلام، جانوراں تے پادیاں توں تخلیق ہوئی چیزے اپنیاں قسماں دے بعد دوبارہ پیدا دوجھتے تے پلین کلام وچ امتیاز کرن نال ظاہر ہوند اے کہ بے قاعدہ صورت، نہ قابل تعریف، ناقابل بیان گل نہیں اے،،

13 کائنات کلام دی تخلیق اے۔ منطق کائنات دا کوئی اثر نہیں اے۔ ایہہ جان لئی کلام ظاہر کرد اے کہ اک شے دوجی نال فرق رکھدی اے ،،، یعنی ”چرگا“ برے نال فرق رکھد ایا تے ایہہ کہ ”بوہت چرگا“ ”چنگے نال“ فرق رکھد اے اک حقیقی بے صورت باطل نہیں اے کہ خدا چرگائی دا اعلان کرد اے پر تخلیق چیز دی فرق رکھدے اے الگ کردی اے کلام نال بن دی اے۔ ایہدے نال اسی دوجیاں گلاں دے نال ضرور سکھدے آں کہ اتھے اتحاد دیاں کئی قسماں میں اتے ساریاں دیاں ساریاں چنگیائی نہیں اے۔ کماں دا ذی شعور امتیاز، جیدے وچ اک شے دوجی نال فرق رکھدی دے جیدے وچ ”چرگا“ برے“ توں فرق رکھد اے اتے ”بوہت چرگا“ ”چنگے توں فرق رکھد اے ایہہ ساریاں کلام دیاں گلاں میں۔ امتیاز دا ایہہ عمل ارتقاء پسندی تے فیصلہ کرن دا عمل اے۔ ایہہ امتیاز کرن دا عمل نہیں۔

روشنی اتاریکی

دن ارات

سُمدرا خشک میدان

بھجائی اُرائی

چا اُجھوئی

صحیح غلط

فرمانبرداری لانا فرمانی

مسح اشیطان

راستی ا غیر قانونی

زندگی اموت

جنت ادوزخ

انتخاب آوارگی

برکت الاچ

تنگ راستہ / کشادہ راستہ

خُدائی عقل / دنیاوی عقل

خُدائی راستی / ذاتی راستی

12 ایہہ یوحنا 1 دا ترجمہ ہے چیز اگوئے نے فاسٹ وچ پیش کیتا۔

13 سیاسی فلسفہ دان یوسٹراس نے لکھیا: ”تخلیق کرنا جداگانہ شیواں، شیواں دی یاں شیواں دے گروہ دی نشاندہی اے، چیز دی اک دوجے نالوں

الگ کیتی گئی اے جہاں داک دوجے نال فرق اے جہاں داک دوجے نال فرق کیتا جاسکد اے، چیز اک قابل امتیاز میں“ (تکوسن دی تشریح

تے، ”ایبل ہوئے، 10، 9181)۔

فصل / معیار

یقین / عمل

یہناں تضادات نوں ترکیب نہیں دتا جاسکدا نہ ای مکمل کیتا جاسکدا اے، اوہ ہمیشہ ای ”یا-یا“ نہ ”اور دونوں“ نہیں۔ او تھے کوئی تسلسل نہیں اے؛ او تھے دو فرعی تقسیم اے؛ او تھے تھادا اے۔

تجی اے کہ کلام تلوہین 1 وچ الگ کردا اے: ایہہ بیانات کہ ”خدا نے تقسیم کیتا“، ”ہوں تقسیم کرو“، تقسیم کر کرن دے؛ لہٰذا ”خدا نے اکھیا کیتا“ اکھیا ہونیا“ صرف تلوہین 1 وچ چھواری آیا۔ خدا نے تاریکی نوں روشنی نوالاں تقسیم کیتا؛ اوہنے آسمان دے تھلے دے پانی نوں تقسیم کیتا، اوہنے زمین دے تھلے دے پانی نوں اکھیا کیتا، ایس طرحا سمندر توں خشک زمین نوں تقسیم کیتا؛ اوہنے دن نوں راتے نالوں تقسیم کیتا۔ اتے اک شے نوں دو جی نالوں جدا کرن نال خدا نے اپنی ذی شعور دے نال نال تخلیق دی ذی شعور نوں ظاہر کیتا۔ ایہہ صرف انج ای دی تقسیم اے جیڑی تخلیق نوں شکل، ساخت تے اتحاد دیندی اے؛ اتے ہر اک اوہ تقسیم جیڑی خدا کردا اے اک مزید اچھی ہوئی ساخت بنا دیندا اے۔ اک مزید ممکنہ پیچیدہ اتحاد۔ خشک زمین توں سمندر نوں علیحدہ کرنا سمندر دی ساخت، پودیاں تے زمینی جانوراں دی تخلیق نوں ممکن بنا دیندا اے، ایس علیحدگی تے تقسیم دے تخلیق وچ کوئی ساخت، کوئی منصوبہ، حصیاں دا کوئی اشتراک، کوئی عمل نہیں اے۔ سارے دے سارے بے صورت تے بے معنی نہیں۔ تخلیق دے رائیں خدا ذیباں نوں اپنے دل دے بارے وچ یقین دلاند اے جیویں کہ عبرانیوں آکھدا اے۔

آخر کار تلوہین 1 وچ کلام نامزد کردا اے ایہہ بیانات کہ ”خدا بلا دے“ اتے ”اتے خدا ناں دیندا اے“ تلوہین 1 وچ پنچ واری ظاہر ہونیا اے، اتے خدا دے ایس ساری مخلوقات نوں ناں دتا جیڑی اوہنے بنائی ”گھاس، بومیاں، شج، درخت، دن، سال وغیرہ۔ ناں دین وچ خدا نہ صرف اپنی ذی شعور تے تے تخلیق ظاہر کردا اے بلکہ ایہہ حقیقت وی کہ تصور تے قول نوں کسے شے دا حوالہ دین دے لئی صحیح طور تے ورتیا جاسکدا اے (اک خیال جیویں کجھ مسلمہ مسیحی فلسفہ دا ترک کردے میں) خدا اپنا تسلط ہر شے تے ظاہر کردا اے جیڑی وی شامل میں جتاں نوں اوہنے ناں دتے۔ پہلاں پہلاں خدائی تسلط اک مہارت اے کیوں جے کلام ای دے نال ایہہ کائنات تخلیق ہوئی تے کلام ای دے نال ایہدے ہر حصے نوں ناں دتا گیا۔ انجیل نے دو جاس تھاوواں تے خدا نے فرادی انساناں نوں ناں دتا اے: ابرام جیڑا ابراہام بن گیا، سارائی جیڑی سارہ بن گئی، یعقوب جیڑا اسرائیل بن گیا، ایسابت داپتر یوحنا بن گیا؛ مریم داپتر یسوع بن گیا۔

جیدوں اسی تلوہین دے باب 2 تے 3 تے آوندے آں کہ ایہہ انسان اے جیڑا خدا دی شبیہ تے بنیا جیڑا خدا دے اوہ کم کردا اے جیڑے اوہنے تلوہین 1 وچ سرانجام دتے۔ آدم نوں حکم ہونیا کہ اوہ بولے تے سمجھے فرماں داری تے نافرمانی وچ تمیز کرے، چنگے تے بُرے وچ فرق کرے۔ جانوراں نوں ناں دیوے، اتے اپنے بچیاں نوں خانداناں وچ الگ الگ کرے۔ آدم نے اپنی بیوی حوا نوں ناں دتا ذی شعور مخلوق ہون دی حیثیت نال آدم تے سارے آدمیاں نوں حکم دتا گیا کہ چنگے تے بُرے وچ فرق کرے ہر شے دا دو جی نال امتیاز کرے، ادراک کرن کہ کیہ سچ اے تے کیہ جھوٹ کہ ساریاں شیواں دے بارے رائے دین۔ سانوں حکم دتا گیا اے کہ ذی شعور مخلوق دے طور تے عمل کتے اتے ذی شعور دے تجھے نوں ورتن جیڑا خدا نے سانوں دتا اے۔ کیوں جے اسی ذی شعور نال نوازی ہوئی، ذی شعور خدا دی شبیہ تے بنی ہوئی کلام انصاف کرنا ناممکن اے نوں ترک کرن والی مخلوق نہیں۔ بیان کیتے گئے سارے اعلان کہ بی کالی اے، استقاطِ حمل قتل اے، چاکلیٹ زہرا اے ساریاں دیاں ساریاں آراء نہیں۔ ساڈا سارے داسارا علم انج دیاں آراء نال بھریا ہونیا اے۔ ایس لحاظ نال پولوس نے 1 کرنتھیوں 10: 1 وچ یہناں کلامیاں دا اظہار کیتا، جنھے اوہنے لکھیا اے:

ہوں اے بھائیوں میں جہانوں ساڈے خداوند یسوع مسیح دے ناں دی خاطر اہتمام کردا آں کہ تھی سارے اک ای گل آکھواتے تہاڈے وچ اختلاف نہ ہوے بلکہ تھی سارے یک دل تے یک رائے ہوکے کامل طور تے ملے رہو۔

اکھر رائے انجیل وچ ایہناں معناں وچ لئی واری ورتیا گیا اے:

تد جیوس میں جہاڈی صحیح شریعت نوں پوچھدا آں۔ انج ای اپنے پاک دل نال تیرا شکر ادا کردا آں۔۔۔۔۔

میں اپنے بولاں دے نال تیرے فرمودہ احکاماں نوں بیان کیتا۔ (زور 13، 7:119)

خدا دے فیصلے ٹھیک ہووے نہیں اوہ مکمل طور تے ٹھیک نہیں۔ (زور 9:19)

واہ! خدا دی دوات تے حکمت تے علم کیس حد تیکر عمیق نہیں۔ اوہدیاں قصاواں کیناں، عقیدہ لادراک اتے اوہدیاں راہواں کیناں بے نشان نہیں

۔ (رومیوں 11:33)

رائے دین دے فعل دے تن مطلب میں ہر اک دو جہ نالوں زیادہ بنیادی اے۔ زیادہ بنیادی مطلب امتیاز کرنا اے؛ پہلا مطلب چیز انکلدا اے اوہ

کسے معیار دے مطابق اخذ کرنا اے۔ دو جہ نکلیا ہویا مطلب مذمت کرنا یاں پھہڑ دینا اے۔ رائے دین تے حملہ ضرور ویکھنا چاہیدا اے؛ پہلا تے

ساریاں توں زیادہ اہم اوس شعبے تے حملہ چیز انجھدا اے یاں امتیاز کردا اے،،،، انسان وچ خدا دی شبیہ تے حملہ

ایہہ ذی شعوری دے شعبے تے حملہ اے اتے یقیناً خدا تے حملہ اے چیز آپ۔ سچ اے۔ روح القدس پولوس دے رائیں آکھدا اے کہ جہانوں

مسیحیاں نوں کامل طور تے جو جانا چاہیدا اے ”یک دل ہوکے تے یک رائے ہوکے“ اوہناں نوں اک تجویز، اک یقین، اک ایمان، اتے اک

عقیدے تے راضی ہونا چاہیدا اے۔ مسیحی ایمان نوں کئی واری مسیحی عقیدہ یاں، مسیحی مذہبہ تعلیم آکھیا گیا۔

ایہہ آراء مجموعہ تجاویز دا نظام اے جیوس ”یسوع مسیح خدا تے آدمی دونوں نہیں“، مسیح انجیل دے مطابق مریا تے انجیل دے مطابق تن دن بعد جی

اٹھیا، ایہہ اوہ کجھ آراء نہیں جہاں تے سارے مسیحیاں نوں یقین کرنا اے ایہہ ایہناں آراء وچ اوہناں دا معاہدہ اے چیز تخلیق کردا اے یاں بہتر کردا

اے گر جا گھر دے اتحادوں۔ پولوس بار بار سناوے نصیحت کردا اے کہ ”یک دل“ ہواتے ”ایس دنیا ورگے نہ ہوو، بلکہ اپنے دل توں زندہ ہوکے

منٹھل ہوو“، ”یک دل ہوکے اک دو جہ دے ول دھیان کرو“ اک روح وچ پکے رہو، ”یک دل ہوکے انجیل دے ایمان دے لئی مقابلہ کرو

”انجیل وچ کوئی انج دا حکم نہیں کہ اک تنظیم یاں ادارہ ہو۔ بلکہ اک دل ہوکے یعنی مسیح دا دل۔ مسیحیاں نوں اپنے عقیدے تے رائے وچ اکٹھے ہونا

چاہیدا اے۔

اخلاقی آراء جہاں دی اج بوہت ساریاں نے مذمت کیتی اے، ایہہ نوں رائے دی اک قسم سمجھنا چاہیدا اے۔ کجھ ماہر مذہبی تعلیم جیوے حیرت ناک

طور تے ذیادی ترقی دی پیوی کردے ہیں ”اخلاقی رائے“ نوں ”ادرا دی رائے“ نالوں جدا کرن دی کوشش کیتی گئی اے، جیوس کہ اخلاقیات علم

دا معاملہ نہیں بلکہ اک احساس خواہش یاں جذباتی معاملہ اے۔ جیدوں اسی کسے وجہ نال رائے قائم کردے آں کہ ”قتل پاپ اے“ تے اسی اک

سچ بیان کردے آں ایہہ اک انج دا ذی شعور عمل اے جیوس اک مال الممال مساوات نوں حل کرنا اے۔ جیدوں اسی کوئی رائے دیندے آں کہ

”ہوزف سٹیلن اک قاتل سی“ تے اسی اک سچ بیان کردے آں اخلاقی رائے دی اک شکل اے اتے یاں تے ایہہ سچ اے تے یاں ایہہ

جھوٹ۔ اگر اخلاقی رائے نوں صحیح چور تے قائم کیتا جاوے یعنی خدا دے کلام دے اصولاں دے مطابق جیدے وچ منطق دے قانون نوں سچھی دے

نال لاگو کرنا شامل اے، تے غیر ایہہ اک سچ رائے اے۔ کیوں جے اسی اک ذی شعور مخلوق آں ایس لئی ساڈے وچ ایہہ اہلیت نہیں کہ رائے

قائم کرن نوں ترک کر چھڈیے کیوں جے اسی ذی شعور مخلوق آں ساڈے وچ ایہہ اہلیت نہیں کہ اسی اخلاقی رائے نوں ترک کر سکیئے۔ سوال ایہہ نہیں

کہ آیا اسی رائے قائم کرے یاں نہ کرے بلکہ ایہہ کہ جیوی اسی رائے قائم کرے اوہ راست رائے ہووے گی یاں نہیں۔ ذی شعور انصاف کرن دی

اہلیت اے۔ ذی شعور ہون دے لئی رائے قائم کرے جیسے جیدے وچ اخلاقی رائے شامل ہووے۔ ایس اخلاقی رائے نوں قائم کرن نال نظر اندازی ناممکن اے اتھوں تیکر کہ اوہ چیزے مسخ دے اکھراں نوں غلط زخ دیندے نیں ”انصاف نہ کرے“ انصاف کوئیے کہ چیزے اخلاقی رائے قائم کردے نیں غلط نیں۔ ساریاں اخلاقی آراء آراء نیں کیوں جے اوہ سچ تے جھوٹ تے غلط د معاملہ اے۔

کیوں جے اسی ذی عقل آل چیزے خدائی شبیہ تے بنے، اسی اخلاقی آراء نوں ترک کرن دی آراء نیں دے سکدے۔ اخلاقی مادہ پرست، چیزے آکھدی اے کہ اسی نہیں آکھ سکدے کہ کیہ غلط اے یاں کیہ صحیح اے، کیہ جھوٹ تے کیہ سچ اے، حسن، عمل تے اخلاقی معاملات وچ ایہہ انج دی ذاتی تردید اتے مسیحی مخالف اے۔ جیوس مذہبی تعلیم دی مادہ پرستی۔ لادری دی یونانی جاگوسز“ جید ادبی مطلب اے ”علم دے غیر“ ایہہ لاطینی ہم قدر اگورامس اے۔ مادہ پرستی کوئی حالت نہیں؛ ایہہ جہالت دا اعتراف اے؛ اتے جاہل لوک خاص چورتے اوہ جہالت دا اپنی جہالت تے خڑاے، اوہ کوں سکھیا نہیں جاندا۔ بد قسمتی دے نال لادری جہالت وچوں کجھ جاہل نیں، جاہل لوک گر جاگھر تے تعلیم گاہ نوں سنبھالدے نیں۔ جیوس کہ اسی ویکھیا چینی دی نظر اندازی اوہناں دے خیال وچ تعریف دے قابل نیں کیوں جے ایہہ ظاہر کردی اے کہ اسی تجمل مزاج تے محدود مخلوق نیں۔ جیدوں اخلاقی لادری تعلیم دیندے نیں کہ کوئی دو جیاں نوں تے اوہناں دے عملوں نوں نہیں پرکھداتے اوہ علم تے چینی تے حملہ کردے نیں؛ جیدوں اوہ تعلیم دیندے نیں کہ چنگیائی دا بُرائی نال ناز کرنا برائی اے تے نیر اوہ اخلاقی رائے دیندے نیں ایہہ ناممکن اے کہ اوہ ذی عقل یاں اخلاقی رائے بنان نوں ترک کیتا جاوے؛ سوال صرف ایہہ اے کہ انج دیاں آراء ٹھیک اے یاں نیں۔

تصورت، انساناں تے اوہناں دے عملوں نوں جانچا اک سنجیدہ معاملہ اے اے اتھے جانچن دے باجے وچ مسیح دایان جید اکثر مذہبی اخلاقی لادریوں نے غلط دیا اے۔

عیب نہ لگاؤ تاں جے تہاڈے اتے عیب نہ لگایا جاوے، کیوں جے جیوس تھی کسی تے عیب لگاندے اوہ اوہ سے طرحاں تہاڈے تے وی عیب لگایا جاوے گا۔ اتے جیس پیمانے نال تھی ناپ دے اوہ اوہ سے نال تہاڈے لئی وی ناپیا جاوے گیا۔ اتے اوس تے نون چیز اتیرے بھائی دے آکھ وچ اے نو کیوں ویکھد اے۔ اوس شہتر دا خیال کیوں نہیں کردا جیر اتیری اپنی آکھ وچ اے۔ یاں کیوں کے تو اپنے بھائی نوں ایہہ آکھ سکد اے کہ ٹھہر میں اوس تے نون چیز اتیری آکھ وچ اے کڈ دیواں۔ اتے ویکھ خود تیری اپنی آکھ وچ شہتر اے۔ اے ریاکار پہلاں شہتر نوں اپنی آکھ وچوں کڈ۔ تہاڈے نون اپنے بھائی دی آکھ وچوں چنگی طرحاں ویکھ کے کڈ سکے گا۔

پاک شے کتیاں نوں نہ دیو۔ تے اپنے موتی سوراں دے اگے نہ پانوں نہ ہووے کہ اوہ اوہناں نوں اپیاں پیراں تے تھلے پامال کرن۔ اتے پھر کے تہاں پھاڑن (متی 6:1-7)

ایہہ ساڈے لئی زیادتی مفید اے کہ مسیح دایان دا جائزہ لینے کہ مسیح اخلاقی مادہ پرستی نوں قبول نہیں کردا، اوہ سانوں حکم نہیں دیندہ کہ سادہ بندے تے عیب لگائیے، اتے ایہہ بیان واضح کردا اے کہ کد اسی اخلاقی رائے اتے اوہناں بنان دا مقصد دینا اے

پہلی توجہ طلب شے کہ مسیح ایس بیان وچ اصرار کردے ہوئے حکم دیند اے کہ سانوں کتیاں نوں ناپا ک شیواں نہیں دینیاں چاہیدیاں،،،، انصاف دی ایس امید دے نال کہ کیہ پاک اے تے کیہ نہیں اتے کون کتا اے تے کون نہیں، اوہ ایس تصور نوں دوہرا دے اے؛ اپنے موتی سوراں دے اگے نہ پانواتے اوہ امید کردا اے کہ کیہ پاک اے کہ کیہ نہیں، تے کون سوراں تے کون نہیں۔ ایس سارے دے لئی رائے دی لوڑ اے اتے اخلاقی رائے اک منطقی عمل اے۔ اتھے کوئی وی اخلاقی رائے دے غیر مسیح دے حکم دی پیروی نہیں کر سکدا۔ اخلاقی لادری سانوں یقین دلائی اے کہ اتھے کوئی کتا نہیں تے کوئی سورا نہیں۔

میں ٹھیک آں؛ ٹہی ٹھیک اوہ؛ اتھہ کوئی انج دی شے نیں، جوں کوئی بُرا منڈا اتے اتھہ کوئی موتی نیں، نہ ای کوئی انج دی شے جیڑی پاک اے۔ اخلاقی لادری مسیح دی پیروی نیں کر سکدی۔

ہون مسیح نہ صرف آمید کردا اے کہ مسیحی اخلاقی رائے دین، اوہ سانوں آکھدا اے کہ کداں اوہناں نوں دسنا اے، ظاہر دے موافق فیصلہ نہ کرو بلکہ انصاف نال فیصلہ کرو (یوحنا 7:24) آدم تے جو ادا باگ وچ پاپ ظاہر کرن دے بارے فیصلہ کرنا سی، اوہناں د پاپ حقیقت نیں سی جیڑا اوہناں نے فیصلہ کیتا، نہ ای ایہہ حقیقت کہ اوہناں نے رائے کیتی اپنی انسانی صلاحیت ورتی ایہہ فیصلہ کرن وچ کہ ایہا اوہناں نے خدا دی فرمانبرداری کرنی اے یاں نافرمانی۔ ذی شعور ہون دی وجہ نال سانوں ساریاں نوں لگاتار اپنی رائے نوں ورتنا چاہیدا اے؛ ایہہ ای ذی شعور دے تصور وچ شامل اے۔ 14 آدم تے جو ادا پاپ فیصلہ کرن وچ نیں آوند، بلکہ رائے دا غلط معیار قائم کرن وچ آوند اے۔ خدا دی تجویزی ظہور دے مطابق فیصلہ کرن دی بجائے اوہناں نے اپنے حساسات دے ثبوت دے رائے فیصلہ کرن نوں چنیا۔ ”ظاہر دے مطابق“۔ عورت نے وی دیکھیا سی۔ کہ اوہ د رحت کھان لئی چرکاتے ویکھن لئی خوشماتے عقل پان لئی وی خوب لگدا اے۔ تے اوہنے اوہدے پھل وچوں یا تے کھدا، تے اپنے بندے نوں وی دتا۔ اتے اوہنے وی کھدا۔ (تکوین 3:6)

آدم تے جو ادا پاپ اوہناں دا نجی انصاف دا ورتن نیں سی جیوں کہ کجھ ہمہ گیر ماہر دینیات نے تجویز کیتا بلکہ اوہناں دی تجویزی ظہور نال ترک برادری جیڑی سارے فیصلے کرن دا واحد معیار اے۔ آدم تے جو ادا تے یقین نیں رکھدے سی تے اوہناں دی لائقینی نے اوہناں نوں جدا کر دتا تے اوہناں دی ساری اولاد خدا توں قدرتی پیدا اواردے رائے پیدا ہوئی 15 ظاہر دے مطابق انصاف کرنا وہ یہودی پاپ سی جیوں یوحنا 7 وچ آیا، جیدوں مسیح نے اوہناں نوں حکم دتا کہ ”سچ انصاف کرو“ نہ کہ ظاہر دے مطابق۔ اخلاقی انصاف کرنا سنجیدہ معاملہ اے۔ انج دا انصاف کرن دے معیار دی حیثیت نال سانوں خدا دے کلام نوں ورتنا چاہیدا اے۔ اتے سانوں ایس کلام نوں سمجھن دے لئی محنت کرنی چاہیدی اے خدا دی عبادت کرنا سانوں اوہدے کلام دے اصولاں نوں محض انساناں، حیالاں تے واقعات تے لاگو کرن دے لئی حکمت دیوے گا۔

اشعیاء دے مطابق آدم دے برعکس، دو جاتے آخری آدم ظاہر دے مطابق فیصلہ نہیں کرن گے:

پریسی دے تے وچوں اک کو پل نکلے گی۔ اتے اوہدی جوتوا اک نوہال اگے گا۔ اتے اوہدے تے خدا اوہدی روح ترارپاے گی۔ یعنی حکمت تے فہم دی روح۔ مشورت تے قوت دی روح۔ معرفت تے خدا اوہدے خوف وچ اوہدی خوشنودی ہوے گی۔ اوہ نہ اپنی اکھاں دے وکھن نال انصاف کرے گا۔ تے نہ اپنے کناں دے سنن نال فیصلہ کرے گا۔ بلکہ مسکیناں دا عدل نال انصاف کرے گا۔ تے زمین دے غیر یہاں داراستی نال فیصلہ کرے گا۔ (اشعیاء 11: 1-4)

یاد رکھو کہ ایہہ ساریاں پیر یہاں وچ بیادی طور تے ایہہ فیصلہ نہیں کردے جیدی مذمت کیتی گئی اے۔ بلکہ غلط معیار دے مطابق فیصلہ کردے نیں۔ ایہہ وی ضروری اے کہ اسی رومیوں 14 وچ پولوس دے اکھراں نوں کنج سمجھنا اے:

ٹہی کون ہوندے اوہ کہ دو جے دے ملازم دا انصاف کرو؟ اوہدہ اپنا مالک اوہنوں کھڑا کرے یاں گراے۔۔۔ پریسی کیوں اپنے بھائی دا انصاف کردے اوہ؟ اتے ٹہی اپنے بھائی دے لئی کیوں حقارت ویکھندے اوہ؟ کیوں جے سانوں مسیح دی انصاف دی کرسی دے سامنے پیش ہونا اے۔۔۔ سو فیروں ساریاں نوں خدا دے سامنے اپنا حساب دینا اے ایس لئی اک دو جے دا مزید انصاف نہ کرو بلکہ اوہدے حل کرو، اپنے بھائی دی راہ وچ چھرنہ اٹکاویاں اوہدی راہ وچ ڈگن دی وجہ نہ ہو۔

ایس پیرے وچ پولوس ”شک وایاں شیواں“ دے بارے بولد اے اوہ شیواں جتاں دے بارے بھائی فرق کر سکدے نیں۔ جیدوں انجیل دا واضح بیان نہ ہوے یاں انجیل وچوں کوئی واضح رائے نہ ہوے، جیدے نال انصاف کیتا جاوے تے سانوں اصل وچ انصاف نہیں کرنا چاہیدا؛ سانوں اپنی

زات نول ترک کردینا چاہید اے؛ کیوں جے ایہناں معاملیاں وچ اسی اپنی ذاتی رائے اپنے انصاف دے معیار ظاہر کر رہیے ہوندے آں۔ ایہہ انصاف دی اوہ قسم اے جیدی پولوس نے ایس پیرے وچ مذمت کیتی؛ اوہنے خدا دے کلام دے بارے انصاف کرن دی مزمت نہیں کیتی۔ پولوس نے مسیحاں نول حکم دتا اے،،،، جیویس کہ کرتھدے مسیحاں نول کہ گرجا گھر اں دے ارکان دا اوہناں دے قصوں تے انصاف کرو۔ ایہہ انصاف کرنا نہیں اے بلکہ غلط انصاف کرنا اے جیدی پولوس نے، مذمت کیتی اے پولوس دے اکھراں دا غلط مطلب گرجا گھر دے نظم و ضبط دے ہتھتی غائب ہون دی وجہ اے۔

یعقوب دا اپنے خط دے چوتھے باب وچ غیر قانونی انصاف توں خبردار کرنا اسی اے:

اے بھائیو تسی آپس وچ اک دوجے دی بدگوئی نہ کرو جیڑا بھائی دی بدگوئی کردا اے یاں اوہدے تے الزام لگند اے شریعت دی بدگوئی کردا تے اوہدے تے الزام لگند اے۔ پر اگر تو شریعت تے الزام لگند اے تے تو شریعت تے عمل کرن والہ نہیں بلکہ کہ اوہدہ منصف اے۔ شریعت دہندہ تے منصف اک ای اے یعنی اوہ جیڑا ہلاک کرن تے نچان وچ قادر اے۔ پر تو کون اے جیڑا پڑوسی تے الزام لگند اے؟

یعقوب اپنے اندر اک منصف رکھد اے جیڑا اپنے انصاف دے معیار دے مطابق اپنی رائے قائم کردا اے۔ خدا دے کلام دے علاوہ کوئی ہور معیار قائم کرنا،

14 رومین کیتھولک چرچ دی سرکاری نجی رائے دے خلاف زور دیندی اے تے چلدی اے جیڈاں اوہناں نول خوف اے اوہ ذی شعور اے۔
15 ایہہ اوہ وجہ اے کہ کیوں ایمان سانوں مسیح وچ متحد کردا اے۔

شخص با ذات خود شریعت دا انصاف کردا اے پر یعقوب سانوں یاد کراند اے کہ صرف اک ای شریعت دہندہ اے ہور محض کوئی آدمی نہیں (یاں انساناں دا گروہ) جیڈے کول ایہہ صلاحیت ہوے کہ اوہ شریعت دی طرحاں اپنی رائے قائم کرے۔

سانوں بوہت سارے حکم دتے گئے نیں کہ اپنے خیالات تے تصورات نول فراموش کرو تے خدا دی حکمت تے غور کرو جیڑی ساڈی اتے انجیل وچوں ظاہر ہوئی تے اپنی ساری سوچ نول مسخ دی گرفت وچ دیے پر انجیل وچ کیتے وی نہیں آیا کہ منطق نول فراموش کردیے دل نول ترک کر یے یاں ذی شعور دی تجھے نول رد کردینا۔ 16 اصل وچ اپیاں ساریاں سوچاں نول مسخ دی گرفت وچ لیان دے ل؛ بی اسی گھٹ توں گھٹ ذی شعور نہ ہوئے بلکہ زیادہ توں زیادہ ذی شعور، کیوں جے مسیح کلام اے، تے منطق تے خدا دی حکمت اے۔ نجی سوووں پیراں وچ علم، حکمت تے سمجھ دی تعریف کردا اے تے آکساند اے،،،،، حکم دیندا اے،،،،، سارے انسان پر جوش طریقے نال اوہدی تلاش کریے۔ ایہہ امثال دی کتاب تے زبور 119 واضح

طور تے دکھاند اے۔ انجیل د امر کوری حصہ علمیات دے بارے اے: اسی خدا نول کداں جان سکدے آں؟ پر جیڑے سوچدے میں خدا (یا کائنات) غیر منطق یاں لاشعور اے ایہہ ایسوطدے نیں کہ انسان وی انجی اسی دا اے۔ انج دے خیالات نہ صرف مسیحی مخالف نیں بلکہ اپنے آپ نول بے وقوف بنانا اے: کوئی وی منطق دے قوانین نول ورتن دے بغیر لاشعور دی خاصیت دی پسندیدگی دا اظہار نہیں کر سکد جیڑی اوہنے ناپسند کیتی۔ وائس دے لئی تے سوچ دے لئی دلیل بیزاروں تھاد دا قانون ورتنا چاہید اے۔ اوہ منطق تے ذی شعور دے خلاف جنگ نہیں جت سکدے؛ نہ ای اوہ اوہوں بیان کر سکد اے، تے کلام جیتدا اے۔ ایس لئی اوہ شاگرد جیڑا اپنے دل وچ خاموشی نال آکھدا اے کوئی کلا آواز بلند کرے کہ اتجھے کوئی خدا نہیں اے اوہ بے وقوف اے: اوہوں ضرور منطق نول ورتنا چاہید اے جیڑی ہر انسان نول نور دیندی اے حتی کہ ایہہ سوچن دے لئی کہ اتجھے کوئی نور نہیں اے۔

ہون ایہہ بوہت ای اہم معاملہ اے کہ اج دے گرجا گھراں وچ شعور دی کمی، امتیاز وچ ہچکچاہٹ، اخلاقی رائے پیش کرن دا تنفر ایس سارے دا مطلب ایہہ اے کہ مناسب امتیازات نہیں کیتے گئے تے راست رائے پیش نہیں کیتی گئی ایہدا مطلب ایہہ نہیں کہ امتیازات رائے

سرے توں پیش نہیں کیجے۔ حتیٰ کہ اگر کوئی سوچے وی تے اوہنوں ضرور امتیاز کرنا چاہید اے تے رائے پیش کرنی چاہیدی اے جیویں کہ لاشعور مہلک چورتے ایس حقیقت توں لاعلم ہیں کہ اوہناں نوں لاشعور دی تجویز دین دے لئی ذی شعور نوں ورتنا چاہید اے۔ ایس اخلاقی لادری اوہ انسان جیزے آراء قائم کرن وچ مخالفت کردا اے، اوہ مہلک طور رتے ایس حقیقت توں لاعلم اے کہ اوہنوں اپنی حالت بیان کرن دے لئی لازمی رائے دینی چاہیدی اے ایہہ رائے کہ اخلاقی لادری لاشعوری طور تے ایہہ دسدی اے کہ ”دوجیاں تے عیب لگنا غلط اے“ پر اخلاقی لادری ایس رائے دے نال روک نہیں سکدی؛ اوہ شوق دے نال اک ہور پیش کر سکدا اے: ”جیز دوجیاں دا غلط انصاف کردا اے۔“ اتے ایہناں دو اخلاقی آراء وچ اپنے آپ نوں بے وقوف بنانا، اپنے آپ نوں ترک کرن دی فطرت دے تصور نوں واضح طور تے دیکھ سکدے نہیں کہ کوئی اخلاقی آراء قائم نہ کرے اگر اوہ جیزے دوجیاں دا انصاف کردے نہیں غلط نہیں جیویں کہ اخلاقی لادری اکھدی اے، تے غیر اخلاقی لادری غلط اے کیوں جے ایہہ اوہناں دا انصاف کردی اے جیزے رائے دیندے نہیں۔ ایس لئی بائبل نہ ای مذمت کردی اے تے ای اوہناں نوں حکم دیندی اے جیزے قائم نہیں کردے اتھے کوئی انج دے لوک نہیں اے،،،،، بلکہ اوہناں دی مذمت کردی اے جیزے جھوٹی رائے دیندے ہیں، جیزے چنگے نوں براتے برے نوں چرگا آکھدے ہیں:

افسوس اوہناں تے جیزے بدی نوں نیکی اتے نیکی نوں بدی آکھدے نہیں۔ جیزے تاریکی نوں روشنی تے روشنی نوں تاریکی دسدے نہیں جیزے کووے نوں مٹھاتے مٹھے نوں کووہ آکھدے نہیں۔ افسوس اوہناں تے جیزے اپنی نظر وچ دانا تے رائے دے قابل عاقل نہیں۔ (اشعیاء 5:20-21)

چنگیائی دا برائی نال تے، سچ دا غلط نال، سچ دا جھوٹ نال امتیاز کرن دے رائیں،،،،، یعنی ڈھیر سارا منطق تے ذی شعور پان دے لئی اک شخص بری رائے قائم کرن وچ محض قائم کرن وچ کامیاب ہو مد اے۔ اوہ برے نوں چرگاتے چنگے نوں برا آکھد اے اے انسان ای اے جیزے اٹخرف آراء قائم کر لیند اے جیدی بائبل مذمت کردی اے طرز یہ طور تے ساریاں توں خوف ہوے انسان اوہ نہیں جیزے اوہدی مذمت کردے نہیں جیزے اک اخلاقی رائے قائم کردا اے۔

انجیل مسیحاں نوں بار بار حکم دیندی اے کہ ساریاں شیواں دا ”امتحان“ کرو ”کوشش“ کرو ”فیصلہ کرو تے ”ثابت“ کرو۔ مثال دے طور تے 1 تسالونیکیوں 5:21 وچ پولوس سانوں حکم دیندا اے کہ ”ساریاں گلاں دا امتحان کرو جیزے یاں چنگیاں ہوں اوہناں نوں پھڑکے رکھو“۔ اشعیاء سانوں ایہناں اکھراں وچ حکم دیندا اے:

اتے جیدوں اوہ جہانوں آکھن کہ اوہ ایہناں بوجوان تے پھسپھسان والے ساحراں تے غیب داناں توں دریافت کرو۔ جیزے آکھدے ہیں کہ کیہ امت توں نہیں چاہیدا کہ اوہ اپنے معبوداں توں تے زعدہ دی خاطر مر دیاں توں سوال کر لیں۔ بلکہ شریعت تے شہادت نال سوال کرو۔ جیزے کوئی ایس کلام دے مطابق گل نہ کرے۔ اوہ دے لئی کدی صحیح روشن نہ ہوے گی۔۔ (اشعیاء 8:19-20)

یوحنا سانوں دسد اے کہ ”اے پیارو! تسی ہر اک روح نوں نہ منو بلکہ روحاں نوں آزماؤ کہ اوہ خدا دے ولوں اے یاں نہیں کیوں جے ساریاں توں جھوٹے ہی دنیا وچ نکل کھڑے ہوے ہیں“ (1 یوحنا 4:1)۔ اتے اوہدی انجیل وچ، ”ظاہر دے مطابق فیصلہ نہ کرو بلکہ انصاف نال فیصلہ کرو (یوحنا 7:24)۔ امثال وچ سانوں حکم دتا گیا اے: ”پہنا منہ کھول تے عدل نال حکم کرا تے غیر تے مسکین دا انصاف کر“ (31:9)۔

پولوس چرچ دی ملاقاں دے لئی درس دیندے ہوے آکھدا اے، ”نبیاں وچوں دویاں تن بولن تے باقی پرکھن“ (1 کرنتھیوں 14:29)۔ انجیل سانوں حکم دیندی اے کہ خدا دے کلام دے علاق ہر گل دی تشلیک کرو، تے ساریاں گلاں دا کلام دے رائیں انصاف کرو۔ 16 امثال 3:5 وچ حکم دتا گیا اے کہ ”اپنے سارے دل نال رُب تے بھروسہ کرو تے اپنی سمجھ اتے اکتفا نہ کرو“ ایہہ ذی شعور ہوں دا حکم نہیں اے، بلکہ سچ نوں رُب دے

تجھے دے طور تے قبول کرنا اس۔ بجائے ایہدے کہ اپنے ذاتی مشاہدے تے رائے نوں عزیر رکھیا جاوے۔

ہیر یادے لوکاں نوں حکم دتا کہ اک نھی دی تعلیم داوی کد اے کالم دے رائے جانیں

اس سارے دے وچ مسکھی ۶ نھی ذی شعور دامنظاہرہ کر رہے نیں۔ پولوس نے بار بار اپنے خط وچ اخلاقی رائے قائم کیتی اے۔ مثال دے طور تے

رومیوں 1 دے وچ پولوس نے لکھیا اے: ”اپنے آپ نوں عقل مند تسلیم کرن نال اوہ بے وقوف بن جاندا ہے نیں۔ 1 کر تھیوں وچ اوہ لکھدا

اے، ”اتے تھی پھولدے اوہ۔ آیتاں نال 11 توں 13 وچ اوہ مزید درس دیندا اے:

پر میں تہا نوں ایہہ کھیا اے کہ اگر کوئی بھائی کہلا کے حرام کار یا لالچی یاں بت پرست یاں طعنہ یاں شرابی یاں ظالم ہوے تے تھی اوہدے نال میل نہ

رکھو بلکہ انج دے نال کھانا تک نہ کھاو۔ کیوں جے باہر وایاں تے فتویٰ دین نال میں کیہ واسطہ۔ کیہ تھی اوہناں دا چیزے اندر نیں انصاف نیں

کردے؟ خدا ای باہر وایاں تے فتویٰ دیوے گا۔ سو تھی اوس برے انسان نوں اپنے اندر توں کڈ دیوں۔“

اتھے پولوس انصاف کرن دا حکم دیندا اے،،، امتیاز کرن اتے گر جا گھر دے کجھ اشخاص دا جانورہ لین دا جیوس حرام کار، لالچی، بت پرست، طعنہ

زن، شرابی تے ظالم ایہہ اس حکم دی پیروی کردا اے انج دے آدمیاں دے نال کوئی واسطہ نہ رکھو۔ اے گر جا گھر دے نظم و ضبط دامنظاہرہ کرن دا

حکم دیندا اے پر گر جا گھر وچ اخلاقی لاادری اے، کیوں جے اوہ اخلاقی رائے پیش کرن، نظم و ضبط دے مخالف نیں تے نال ای نال الگ کر کرن

ق طے تے اسی جلد آواں گے۔

پولوس انصاف کرن دی بحث جاری رکھدا اے:

کیہ تھی نیں جاندا ہے کہ مقدس لوگ ذیادی عداوت کرن گے؟ سو جد کہ تھی ذیادی عداوت کرو گے تے کیہ تھی نکلیاں نکلیاں عداوت کرن دے لائق

نیں۔ کیہ تھی نیں جاندا ہے کہ اسیں فرشتیاں دی عداوت کراں گے تے کئی بوہتی دیوی شیواں دی (1 کر تھیوں 3-2:6)

اتھے پولوس مسیحاں توں انصاف دی آس رکھدا اے، اوہ مطالبہ کردا اے کہ اوہ انصاف کرن۔ پولوس نے خود وی انساناں نوں ”بیوقوف“ (غلاطیوں

3:1)، ”گھٹے“ تے ”برے کم کرن والے“ (فیلیپیوں 3:2)، نال ای نال ”مقدس“ آکھیا اے۔

پر اخلاقی لاادری دی کیہ ترغیب اے جیڑی سناؤں دو جیاں دا انصاف کرن تے اکسا دی اے تے انج کرن دی مذمت کردی اے؟ ایہہ فیض، صبر

یاں رسائی نیں اے۔ اک ترغیب بالکل واضح اے۔ اخلاقی لاادری انصاف نوں خود کرنا چاہندی اے۔ اوہ سوچدی اے کہ جے کسے نوں دو جیاں

دی انصاف کرن دی اجازت نہ دتی جاوے تے فیر اوہ خود انصاف کرے گی۔ پولوس رومیوں 1 وچ واضح کردا اے کہ پاپی سچ توں (جھوں اوہ

فطری طور تے جاندا ہے میں) بے انصافی وچ کچل دیندا ہے میں۔ اس لئی کہ اوہ رُب نوں غم وچ نہیں رکھنا چاہندی اے۔ کیوں جے رُب دا غضب

ساری ناراستی تے بے انصافی دے خلاف اسمان توں ظاہر ہونیا اے۔ انسان، رُب دی راست رائے نوں جاندا یاں ہو یاں چیزے ایہناں ور گیاں

شیواں نوں عمل وچ لیاندے نیں موت دے لائق نیں۔ اوہ صرف ایہہ ای نہیں کردے بلکہ اوہناں دی وی تصدیق کردے نیں جیڑے انج کردے

نیں۔ اس ساف نوں بجائے تھی اخلاقی رائے تے فتویٰ پاپیاں دی ناکام کوشش اے۔ پولوس نے آکھیا کہ اخلاقی مادہ پرستی بے کار اے۔ بے

شک کوئی دو جیاں دے گناہگار اعمال دی مذمت کرے یاں تصدیق کرے: سواے انسان توں جیڑا عیب لگانوہند اس، توں کوئی وی کیوں نہ

ہو ویں تیرا کجھ عذر نہیں۔ کیوں جے جیڑی گل نال توں دو جیاں تے عیب لگاندا اس اوہد ای توں اپنے آپ نوں پاپی ٹھہراند اس۔ کیوں جے توں خود

وی اوہ ای گم کرنا اس جھہاں دا عیب توں لگانا اس۔ تے اسیں جاندا ہے آں کہ انج دے لوکاں تے رُب دی عداوت حق دے موافق ہو دی اے

۔ اے انسان توں جیڑا انج دے گم کرن وایاں تے الزام لگاندا تے خود ای کرنا اس۔ کیہ ایہہ خیال کرنا اس کہ توں رُب دی عداوت توں بچ جاویں

گا؟ (رومیوں 3-1:2)

اک ترغیب جیڑی اخلاقی مادہ پرستی دے پکھے اے اوہ اپنے عزیز پاپا لئی رُب دے انصاف توں بکھنا اے۔ ایہہ مقصد اے بے ندامت پاپیاں نوں
 غیر مذمت تے غیر سزا دے بچ جان دی اجازت دیند اے۔ جدوں اک اخلاقی لادری دلیل دیند اے کہ سانوں چنگے تے بُرے دا انصاف نہیں کرنا
 چاہید اے تے اوہدی نصیحت دی جدوں بیرونی کیتی جاندی اے تے اوہ اناوندہ صرف برائی نوں ہوند اے تے ایہہ چنگے نوں نقصان پہنچاندی اے
 راست معاملے دا انصاف کرن نوں ترک کرنا کوئی غیر جانبداری یا صبر نہیں اے۔ ایہہ چنگیائی تے اک حملہ تے برائی لئی اک اجازت اے۔

ایہہ نال نال ایہہ دے متعلقہ پرتھوڑی جنسی وکھری ترغیب وی اے۔ جیدوں کوئی شخص اک رائے قائم کردا اے، تے اوہ رائے اوہدیاں اپیاں
 عاداتاں، اوہدے اپنے معیار نوں ظاہر کردیاں نہیں تے اوہنوں دوجیاں دے سامنے رائے لئی کھڑا کردی اے۔ اگر اک آدمی فیصلہ نہیں کر گے
 تے اخلاقی لادری خیال کردی اے کہ اوہ فیرو اپیاں عاداتاں نوں ظاہر نہیں کرے گا، تے اچ اوہ دوجیاں دی رائے توں بری ہو جاوے گا۔ بانجھل دے
 اصول دہیان کہ اک بندہ فیصلہ کرن وچ اپیاں عاداتاں نوں ظاہر کردا اے کیتی دی انجیل وچ ملدا اے:

اک واری فیرو انجیل تعلیم دیندی اے کہ اخلاقی لادری اس صاف نوں ترک کرن نال انصاف نوں ترک نہیں کر سکدی کیوں جے اوہ انصاف کرن
 نوں رد نہیں کر سکدی۔ ذی شعور مخلوق لازماً انصاف کردی اے، تے اسی سارے ایس سارے انصاف، ساڈے بولے گے اکھر اس دے جیڑیاں
 سوچاں اسی سوچیاں اوہناں دی جو اب دہی دے تابع ٹھہر دے نیں۔ اخلاقی لادری اخلاقی رائے دی مذمت کردی اے کیوں جے اوہ اپنے پاپاں دی
 ذمہ داری توں بری ہونا چاہندی اے۔ اوہ خدایاں کسے ہوردے سامنے جواب دہ نہیں ہونا چاہندی۔ اوہ اپنے آپ لئی اک قانون بنا چاہندی اے،
 اک پوری طرحاں غیر ذمہ دار اک پوری طرحاں غیر قانونی مخلوق بنا چاہندی اے۔

کالا، سفید تے خاکستری

اخلاقی مادہ پرستی جیڑی کہ اک نہایت سادہ شکل اختیار کردی اے اوہ ایس بیان وچ موجود اے کہ: ”اتھے کوئی کالا یا سفید نہیں صرف خاکستری
 سائے نیں،“ تے ”ہر گل دے دو پہلو نیں“۔ اخلاقی دوہند لاپب جیڑی اسی دسیا اے ہر شے تے لاگو ہوند اے: جیڑی اشخاص، حیالات، اعمال،
 واقعات، اصولوں، تحریکوں، تنظیموں یز ہر اخلاقی پہلو تے۔ ”اتھے کوئی کالا یا سفید نہیں“ ایہہ علمیاں جھوٹ دا اخلاقی جوڑا اے ”ساری سچائی
 میعلقہ اے“۔ اسل وچ اخلاقی بیان منطقی طور تے علمیاں بیان تے منحصر اے، یعنی اخلاقی انصاف عمدہ انصاف دی اک قسم اے۔ مایا سالی نال دوس
 بیانات تھادیں۔ ایہہ بیان کہ ”ساری سچائی متعلقہ اے“ اک غیر مشروط سچ دا دعویٰ اے، ایس طرحاں سارے لوکاں دے لئی ہر ویلے سچ اپنے آپ
 توں تھاد پیدا کرادے۔ اگر ایہہ سچ کہ ”ساری سچائی متعلقہ اے“ اتے ایہہ سچائی اے، تے فیرو ایہہ جھوٹ اے کہ ”ساری سچائی متعلقہ اے“

دو جے پاسے جے اگر سچ غیر مشروط اے تے فیرو ایہہ جھوٹ اے کہ سچائی متعلقہ اے۔ ایہہ بیان کہ ”ساری سچائی متعلقہ اے“ ہر معاملے وچ جھوٹ
 اے ایس طرحاں اگر ایہہ سچ اے کہ ”اتھے کوئی کالا یا سفید نہیں“ تے فیرو اتھے کوئی خاکستری نہیں ہوسکدا، کیوں جے خاکستری کالے تے سفید
 دے آمزے توں ہٹ کے کچھ نہیں۔ جیڑے ایہہ رُمدے نیں کہ ”اتھے کوئی کالا یا سفید نہیں“ ایس بیان نوں سفید سمجھن دا ارادہ رکھدے نیں کہ
 اے اک بیان اے کسے وی غلطی تے برائی دے بغیر۔ اگر اے بیان ہذا اتے خود خاکستری ہوند اتے فیرو ایہہ جیڑی طور تے خاکستری ہوند اے تے
 کسے نوں وی ایہہ دے تے یقین کرن دی لوڑ نہ سی۔ جیڑے ایہہ دعویٰ کردے نیں کہ ”اتھے کوئی کالا یا سفید نہیں، صرف خاکستری سائے نیں

”ایہہ ارادہ نہیں کردے کہ ایہان اک برابیان اے یاں جھوٹا بیان اے اتے غلط دا آمیزہ اے۔ اوہ چاہندے نیں کہ اسی ایہنوں سفید لیسے حالانکہ اوہ
 سفید دے وجود نوں ترک کردے نیں۔ مستعار نال ادبی زبان تے آئیے تے اگر اتھے کوئی چنگے یاں برے نہ ہوندے، کوئی غلطیاں سچ نہ ہوندے
 ، کوئی سچیاں جھوٹ نہ ہوندے تے اتھے ادبی طور تے کچھ نہ ہوندے۔۔۔ ایہہ ای اصول کارنر مانہوند کہ ”اتھے صرف خاکستری سائے ہوندے“

اِس توں پہلاں کہ کوئی شخص، کسے عمل نوں ”خاکستری“ دے طور تے جانچدے یاں انصاف کردے (جیوس کہ اسی پہلاں ویکھ چکے آں کہ رائے دین نوں ترک نہیں کیتا جاسکدا؛ سوال صرف ایہہ اے کہ آیا کوئی صحیح طور تے انصاف کرداوی اے کہ نہیں) یعنی اِس توں پہلاں کہ کوئی حسبِ تقانون کوئی نتیجہ کڈے کہ ایہہ چنگیائی تے برائی دا اک آمیزہ اے اوہ شخص، واقع یا عمل وچ ضرور امتیاز کرے اتے انج ای اوہناں دا انصاف کرے۔ پر اگر کسے نے پہلاں ای،،،، شعور چنگیائی تے برائی وچ امتیاز کر لیا اے تے فیر ایہہ آکھن وچ کوئی ممانعت نہیں کہ اتھے صرف خاکستری اے۔ یعنی اک جھوٹ انج کالا اے جیوس کوئی تصور کر سکے۔ نہ ای کجھ ممانعت اے کسے برائی دا چنگیائی تے انتخاب کرن وچ نہ ای صحیح نوں خاکستری آکھ کے بھدا کرن وچ تے نہ ای برے نوں خاکستری آکھ کے نظر انداز کرن وچ۔ اگر ایہہ آکھن وچ کہ ”ہر گل دے دوپہلو ہوندے نہیں“ جیداں واضح مطلب ایہہ اے کہ کسے معاملے نوں طے کرن توں پہلاں ساریاں دلیلاں نوں سننا عقل مندی تے مناسب اے اتے ایہہ بالکل ٹھیک اے پر اِس نہیں کہ اِس گل نوں آکھن وایاں دا عام طور تے کیہ مطلب اے۔ اوہناں دا ایہہ مطلب اے کہ ہر گل دے دوپہلو ہوندے نہیں تے ہر پہلو ٹھیک اے۔ اتھے کوئی غلطیاں ٹھیک نہیں اے؛ اتھے صرف ”صحیح“ تے ”صحیح“ ای اے۔ اتھے کوئی صحیاں جھوٹ نہیں؛ اتھے صرف ”صحیح“ تے ”صحیح“ تے۔

سانوں کسے وی شے دا چنگیائی برائی یاں غلط دے لحاظ نال انصاف نہیں کرنا چاہیدا کیوں جے ہر شے دے دوپہلو نہیں۔ اخلاقی لاادر، اپنے ماہر مذہبی تعلیم عم زادوں دی طرحاں اپنی مادہ پرستی نوں وقتی طور تے بیان نہیں کردے؛ اوہ تحمل دے نال نہیں آکھدے ”میں نہیں جاندا“ کیوں جے ایہہ اوہناں دی جہالت دا صاف اقرار اے۔ دراصل ایہہ اوہناں دا اپنے معرفتِ کمال تے فخر اے۔ اوہ دعویٰ کردے میں کہ کوئی نہیں جان سکدا۔ اوہ آکھدے میں (اویسے دے اکھراں دا اویسے دے حقیقی معناں وچ ترجمہ) عام طور تے کافی بلند تے وضوح اے ”کوئی نہیں جاندا“ تے کوئی نہیں جان سکدا“ اوہ اپنی مادہ پرستی تے بہت زیادہ اصولی نہیں۔ اوہ کسے تے الزام لگان تے بہت فخر کردے نہیں جیڑا فخر تے غرور نوں جانن دا دعویٰ کردا عام طور تے اوہ ایہہ آکھدے ہوئے مزخمت کردا اے کہ ”تسی سفید تے کالے دے اکھراں وچ نہیں جاندا کیتھی جاندا اے اوہ؟ اتے انج دے حملے دا شکار اگر اپنے علمیا تے اخلاقی اصولاں دے بارے وچ پر اعتماد اے، اوہ لاادر دی پر اعتماد روئی نال بار بار دھمکایا گیا اے جیڑے خلاف نوں بہت واضح کسے اصول نوں مشروط طریقے نال واضح کر رہے ہوندے میں اتھے کوئی کالایاں سفید نہیں اے یعنی کوئی بے وقوف ای ہوے گا جیڑا اہوہوں نہیں جانے گا۔ دھمکائے جان دی بجائے شکار ہوے نوں کیہ کرنا چاہیدا اے لاادری اختلاف دا ادبی زبان وچ ترجمہ کرے: ”تسی صحیح تے غلط دے کمات تے نہ سوچو، کیہ تسی چاہندا اے اوہ؟ یاں تسی چنگے تے برے دے لحاظ نال نہ سوچو، کیہ تسی سوچدے اوہ؟“ ”تسی چنگے تے برے وچ امتیاز کرن دی کوشش نہ کرو، کیہ تسی کردے اوہ؟ جیدوں فرسودہ اختلاف نوں واضح ادبی انگریزی وچ کرن تے کوئی وی ایہہ سمجھنا شروع ہو جاندا اے کہ اخلاقی خاکستری دا تصور کیناں بُرا

اخلاقی مادہ پرستی دا اے۔ ایہہ چنگے انسان نہیں اے جیڑے انج دا تصور کردے نہیں؛ ایہہ اوہ نے جیڑے اپیاں پاپاں نوں عزیز رکھدے نہیں تے محض اپنی ملامت نوں ترک کرنا چاہندا اے نہیں مذہبی تعلیم دی مادہ پرستی اخلاقی مادہ پرستی دی طرحاں آزاد حالت نہیں اے؛ ایہہ بھیس بدلی ہوئی برائی اے لا۔ یعنی رقص تقابلی جیوس جہالت؛ پاپ دی رقص تقابلی جیوس غیر جانبداری۔ 17

خاموشی دا پاپ

کیوں جے مسیحاں نوں حکم دتا گیا اے کہ خدا دے کھے ہوئے کلام نال ساریاں شیواں دا جائزہ لیے، اِس لئی اوہنوں انج کرن دے لئی تیار ہونا چاہیدا اے۔ انساناں دا خوف، اخلاقی مادہ پرستی دا عقیدہ تے انصاف دی مشہور ملامت اوہدے تے ظاہر نہیں کردی کہ دنیا دے نال متفق ہو یا خاموش رہے۔ جیدوں کدی مسیحاں نوں انج دے حالات دا سامنا کرنا پئے جیدے وچ بائبل یاں عقیدے تے حملہ ہو یا ہوے تے اوہ ضرور رولے۔ اوہ کداں رولے ایہہ حالات تے منحصر اے ایہہ اوہدی ذمہ داری اے۔

ویکھو میں مہانوں بھیاں دی مانند بھیریاں وچ گھلد آں۔ سوئی سپاں دی طرحاں ہوشیار تے کبوتر اں دی طرحاں بھولے اوہ۔۔۔۔۔ چیز اکجھ میں مہانوں اندھروچ آکھدا آں اجالے وچ آکھواتے چیز اکجھ شئی کناں وچ سوندے وہ۔ کوٹھاں تے اوہدی منادی کرو۔ اتے اوہناں کولوں نہ ڈرو چیزے بدن نوں قتل کردے نیں پر جان نوں قتل نہیں کر سکدے بلکہ اوہدے توں ڈرو۔ جیر اجان تے بدن دوں نوں جہنم وچ بلاک کر سکدا اے۔۔۔۔۔ ایس لئی چیز اکوئی آدمیاں دے سامنے میرا تڑا کرے گا میں وی اپنے باپ دے اگے چیز آسمان تے اے اوہ تڑا کر اگا۔ پر چیز اکوئی آدمیاں دے اگے میرا انکار کرے گا میں وی اپنے باپ دے اگے چیز آسمان تے اے اوہدہ انکار کراں گا (متی 10)

چند حالات وچ، اک سادہ اختلاف، جیویس کہ ”ایہہ اوہ نہیں اے چیز ابائبل آکھدی اے“ یاں ”ایہہ درست نہیں اے“ کھانی ہوسکدا اے۔ دو جے حالات مزید جوابات ترا دید، اتے جھٹلاؤ مانگیو گئے۔ پرسارے حالات جنوں وچ مسیحی دی موجودگی وچ ایمان نوں خطرہ لاحق ہو، مسیحی کو ضرور یوں چاہید اے۔ اوہ خاموش رہے، رضامندی تے ناراضگی دا اظہار کیتے بغیر جانبدار حالت نہیں لپنا سکدا، کیوں جے جھوٹ سکھیا جاوے تے سچ نوں ترک کیتا جاوے تے خاموش رہنا غیر جانبداری نہیں اے ایہہ جھوٹ تے سچائی دے نال غداری دے نال اتحاد اے اچھ دے حالات وچ خاموشی با آواز بلند بولدی اے: ”سچ تے غلط دے وچکار فرق نہیں اے“ جیدوں غلط سکھیا جاوے تے سچ نوں ترک کیتا جاوے تے اختلاف کرن وچ ناکامی اچھ دی اے جیویس غلط تے سچائی دے نال برتنا نو کہ اوہ اک ای ہون دے راہیں غلطی نوں نظر انداز کرنا۔ اگر مسیح نوں خطرہ لاحق ہووے تے مسیحی خاموش رہن تے اوہنے اپنی غیر جانبداری قائم نہیں کیتی، اوہنے سچ نوں نظر انداز نہیں کیتا۔

ایہہ تاکید اے کہ نہ صرف جائیے، شعور حاصل کرئیے تے انصاف کرئیے بلکہ نال نال بولئیے، نہ صرف بائبل دے اصولاں نوں ساریاں سوچاں تے اعمال تے لاگو کرنا درکار اے بلکہ اوس رائے دا وی اظہار کرنا جیدوں بائبل نال ملدیاں جلدیاں تصورات نوں نظر انداز کیتا جاوے۔ اتے ایہہ نہ صرف ساڈی رائے دا اظہار درکار اے بلکہ نال نال اوہدہ دفاع کرنا۔ توہر نے اکھیا:

سچ دا اعتراف مسیحی دی زندگی وچ ساریاں توں اہم سرگرمی اے؛ ایہدے تے ہر کوئی زندگی اتے عضو تے اشیائے عزت دی منصوبہ بندی کرے۔ برے جربات اوہدے تے شدید چوہائی نہیں کردے چیز اٹھیک طریے نال سوچدا اے گوشہ نشینی تے اپنی ذات وچ چنگی زندگی گزاردا اے۔ پر نکل کے باہر آونا تے پھیلانا، اعتراف کرنا، تبلیغ کرنا تے کسے دے ایمان دی تعریف کرنا وجیوں دی چکلیائی دے لئی وی اوہ اے چیز اوہ برداشت نہیں کر سکدا۔ 18

ایمان دے دفاع وچ اک مسیحی اپنی توجہ ایہدے تے رکھے کہ ساریاں توں اہم کیہ اے: عقیدہ تے تصور۔ اوہ ذاتی حلیمیاں دے راہیں اپنے آپ نوں غلط خاکہ نہ بنان، اپنے آپ دیاں اپنے دوجیاں دا۔ دوبارہ توہر:

میرا تعلق زندگی دے نال نہیں بلکہ عقیدے دے نال اے بری زندگی اپنے آپ نوں چھڈ کے زیادہ نقصان پہنچادی اپر بری تعلیم زمین تے مہلک شے اے، کیوں جے ایہہ روحاں دی میزباناں دی دوزخ ول رہمائی کردی اے بے شک شئی چنگے اوہیاں برے ایہدے میرے نال کوئی تعلق نہیں۔ پر میں مہاڈی خطرناک تے جھوٹی تعلیم تے حملہ کراں گا چیز ی خدا دے کالم دی تردید کردی اے اتے خدا دی مدد دے نال میں پر زور طریے نال ایہدی مخالفت کراں گا۔ 19

کیوں سانوں ہمیشہ ادراک کرنا چاہید اے اتے ہمیشہ بولنا چاہید اے ایہدی اک ہر وجہ اے: چنگے تے برے، سفید تے کالے، سچ تے جھوٹ دے وچکار تیزی نال لکھیاں گدیاں سطور نہ صرف اوہناں دی بہتری دے لئی مہلک نیں چیزیاں سانوں سنن گیاں بلکہ ساڈی ذات دے لئی وی۔ اگر اسی رائے دا مظاہرہ کرن وچ ناکام ہو جائیے تے اسی قدرتی طور تے پیدا ہون والے پاپیان دی طرحاں واپس اخلاقی دھند لکے وچ چلے جاندا اے ایہدے وچ سارے اصول تے اعمال خاکستری نیں۔ ”سخت غذا“، عبرانیوں دا لکھن والہ آکھدا اے بالغاں دے لئی ہوندا اے یعنی اوہناں دے

نئی جہاں دے جو اس کم کردے کر دے نیک و بد و چ فرق کرن دے لئی تیز یو گے میں“ (5: 14)۔ اگر اسی اپنے جو اس نوں نہ ورتیے (یعنی اپنی ذی عقل صلاحیتاں دا، نہ کہ اپنی ناک یا کان)، تہ اسی ایہہ فرق کرن دے قابل نہیں ہواں گے کہ صحیح توں غلط دس سیکے ت، سچ توں جھوٹ، چنگائی توں بُرائی۔ انصاف کرن تے بولن وچ ناکامی وچ اسی نہ صرف مستح نوں نظر انداز کردے نہیں بلکہ اپنے پروسی نوں تے اپنی ذات نوں نقصان پہچاندے نیں۔ اپنی ذی عقل صلاحیتاں دا مظاہرہ نہ کرنا ساڈی ترقی تے مسخ دے طور تے ودھن وچ ناکامی اے تے رکاوٹ اے اسی صحیح توں غلط دسن دی صلاحیت نوں کھو دیندے آں۔

17 لا ذقیہ دے گر جا گھر دپاپ ایس طراں دا نظر آؤند اے: ”اور لا ذقیہ دی کلیدی یاد دے فرشتیاں نوں ایہہ لکھ کہ چیز اہم تے سچا تے حقیقی گواہ اے تے رُب دی خلقت دی ابتدا اے۔ اوہ ایہہ آکھد اے کہ میں تیرے گماں نوں جاندا ہاں کہ توں نہ سرداں تے نہ ای گرم ایس ایس لئی میں تیوں اپنے منہ وچوں کڈھ سٹن اتے واں“ (مکاشفہ 3: 14-16)۔

18 لو تھر کیہ آکھد اے، پلاس، مدون، 597۔

19 لو تھر کیہ آکھد اے، 1224۔

تعاون دا گناہ

جیوس کہ اسیں ویکھیا اے، انحال وچوں اک بیادی فعل ذی عقل دماغ دا جاننا اے۔ چیزیاں شیواں مختلف نیں اوہناں وچ فرق کرنا تے علیحدہ کرنا درکار اے۔ منطق دے قانون اے تے ن۔ اے دا شعور شامل کردے میں۔ جد کہ اے کسے اکھر تے کسے شے نوں ظاہر کردا اے۔ پچھان دا قانون اے وے۔ اے اک شے ہذا تے خود اے۔ جیدے لئی سانوں اک شے دی پچھان کرنا درکار اے۔ تضاد دا قانون۔ اے تے ن۔ اے دونوں نیں۔ اک اکھر، کجھ مطلب لئی ضرور کجھ نہیں اے۔ دے لئی درکار اے کہ کسے شے تے سارے دو جیاں شیواں دے وچکار امتیاز کرو۔ درمیانی کڈھن دا قانون یاں اے یاں ن۔ اے، ”مسلسل سوچ“ کڈھنا تے اخلاقی خاکستری دی دلدل اے۔ منطق جانن تے پچھان کرن وچ گریو اے۔

جیزہ کجھ اسیں اتے شعور دی گمی، علم دی گمی، انصاف دی مذمت تے اخلاقی خاکستری دے بارے وچ آکھیا اوہ گر جا گھر اں تے معاشرے وچ رائج اے، بوہت ای عملی مسئلہ اتے لاگو ہوند اے۔ کوئی کیڑے گر جا گھر وچ جاوے تے شامل ہووے؟ جے کوئی چاہوے؟ کیڑے خیراتی اداریاں دی معاشی طور تے مدد دیتی جاوے جے کوئی چاہوے؟ کیدے نال اسیں منادی وچ تعاون کریں۔ جے کوئی چاہوے؟ سیاسی عمل وچ؟ بوہت سارے لوک ایہناں سوالاں بارے نہیں سوچدے۔ ایہہ خیال کہ کجھ بائبل دے نظریاتی اصول میں جیزہ تے عملی فیصلے کرن وچ مدد کردے نیں۔ ایہہ بوہت لوکاں وچ خارجی اے۔ اوہناں نے عملی نظریہ اختیار کیتا۔ جیزہ کوئی وی گم کرے۔

جے ایہہ سچ سی کہ اتھے کوئی کالا تے پچھانیں اے بلکہ صرف خاکستری سائے نیں۔ ایہہ نال کوئی فرق نہیں پیندا کہ کوئی کیڑے گر جا گھر وچ جاندا اے۔ کئی واری اوہ جیزہ اپنے گر جا گھر وچ تعلیم دتے گئے عقیدے نال تعلق رکھدے نیں دسدے نیں۔ ”اتھے کوئی کامل گر جا گھر نہیں ایس لئی جیہاں شاید اتھے زکنا چاہید اے“۔ کیہ تسی میرے عزیز پوہن والے ایس بیان دے عقیدے ”صرف خاکستری سائے“ نوں جاندا اے او؟ ایہہ انج ای اے جیوس کوئی دلیل دیوے کہ اتھے کوئی کامل عورتاں (یاں مرد) نیں اے۔ ایس لئی ایہہ نال کوئی فرق نہیں پیندا کہ تسی کیہدے نال ویاہ کرو یاں اتھے کوئی خاص غذا نہیں اے، ایس لئی ایہہ نال کوئی فرق نہیں پیندا کہ تسی کیہ کھاؤ۔ ایہہ دلیل کہ ”کئی کامل گر جا گھر نہیں اے۔ اک تبدیلی اے“ صرف خاکستری سائے دی دلیل نال۔ ایہہ ایس ارادے نال تیار کیتی گئی کہ گر جا گھر دے عقیدے دا امتحان لین نال پرہیز کیتا جاوے، تے گر جا گھر دی تعلیم وچ سچائی تے غلطی نوں جانن توں روکیاں جاوے۔ بوہت سارے لوکاں نے ایس دلیل نوں اپنایا، جیزہ

لوکاں نے ملازماں نوں گم تے لین تے غذا کھان وچ بیوقوفی نال عمل کرن دا نہیں سوچیا ہووے گا وہ گر جا گھر کے دروازے پر اپنی صدی کے ہمراہ اپنے ذہن کا جائزہ لیتے ہیں۔ ہمیں صدیوں یہ بتایا جاتا تھا کہ مسیحیت دل کا معاملہ ہے، بہت سارے مسیحی اپنا دماغ استعمال نہیں کرتے۔ 20 ہم مذہب میں بیوقوفی اور غلطی کو شاباش دیتے ہیں جیسے سعادت مند یا سچی رُو حایت یا مذہبی تعلیم کی فضیلت ہو۔ یہ اس قسم کی نہیں ہے۔ مذہب میں بیوقوفی کا روبرو یا خاندان میں بیوقوفی سے بھی بڑا گناہ ہے۔ مذہبی معاملات میں حصہ داری بہت زیادہ جڑی ہے بانسبت مالیات کے معاملے میں۔

اب یہاں اصول ہیں، بائبل کے اصول جو دوسروں کے ساتھ اشتراک اور تعاون پر میرے اوپر اٹھانے گئے سوالوں کا جواب دیں گے۔ پہلا اصول یہ ہے: کسی مسیحی یا غیر مسیحی کے ساتھ ایک غیر مسیحی مقصد کیلئے تعاون نہ کرو۔ ”غیر مسیحی مقصد“ سے میرا کیا مطلب ہے؟ یہ ایک امید یا منزل ہے جو واضح طور پر مسیحی نہیں ہے اور جیسے کسی تنظیم کی طرف سے بیان کی گئی ہے۔ مثال کے طور پر سمندری طوفان کے متاثرین کو امداد دینا ایک غیر مسیحی مقصد ہے، اگر یہ امداد انجیل کے ہمراہ یسوع مسیح کے نام میں نہیں دی گئی۔ مسیح نے یہ نہیں کہا کہ یہ ٹھنڈے پانی کا کپ دینا ہے جو اچھا ہے بلکہ ”مسیح کے نام میں“ 21 ٹھنڈے پانی کا کپ دینا۔ مقصد واضح طور پر مسیحی ہے۔ اب ہمیں شہری ہونے کی حیثیت سے حاکموں کے ساتھ ضرورتاً تعاون کرنا چاہیے، اگر وہ ہمیں ایک میل جانے کا کہیں تو ہمیں ایک میل اس سے بڑھ کر جانا چاہیے۔ 22 ملازموں کو درس دیا گیا کہ اپنے مالکوں کی تابعداری کریں۔ 23 یہ وہ واقعات ہیں جن میں شراکت ضروری ہے۔ خاندانوں میں مسیحی شریک زندگی کو غیر مسیحی شریک زندگی کو نہیں چھوڑنا ہوتا، بلکہ اس کے ساتھ اشتراک کرنا ہوتا ہے۔ شادی کا معاہدہ قانونی اور اخلاقی طور پر بندھن ہے۔ بچوں کو تابعداری کرتے ہوئے غیر مسیحی والدین کے ساتھ اشتراک کرنا ہوتا ہے۔ ملازموں کو مالک کی تابعداری کرنی پوتی ہے۔ حتیٰ کہ ان حالات میں اشتراک صرف ان مقاصد تک ہوتا ہے جو گنہگار نہ نہیں ہیں۔ اگر ایک حاکم، ایک شریک زندگی، ایک مالک، یا والدین میں سے ایک کسی کو حکم دے کہ کچھ گنہگار نہ کرے تو اس کو ماننا ہوتا ہے اشتراک کو ترک کرنے کیلئے۔

معیشت میں، مسیحی جب تجارت میں لگ جاتے ہیں تو کسی کے ساتھ بھی اشتراک کرنے کیلئے آزاد ہوتے ہیں؛ ان کو یہ درکار نہیں ہوتا کہ صرف دوسرے مسیحیوں کے ساتھ ہی تجارت کریں۔ یہ بٹوں کو گوشت کی پیشکش کے بارے میں پولوس کی تعلیمات پر مشتمل ہے۔ لیکن اشتراک اور تعاون دو مختلف چیزیں ہیں۔ معاشی منڈی میں ایک بندہ روزانہ لوگوں کے ساتھ اشتراک کرتا ہے جسے جانا بھی نہیں۔ اشتراک کیلئے دوسروں کے ساتھ واقفیت بھی درکار نہیں ہے صرف مقصد پر اتحاد کی ضرورت ہے۔ خریدار اپنے اچھے کیلئے پہناؤ خریدنے کا ارادہ کرتا ہے۔ بچے والا پہناؤ اچھے کا ارادہ کرتا ہے اپنے اچھے کیلئے۔ خدانے منڈی کی معیشت کا اسٹاک ہانچہ تیار کیا ہے کہ مہیا کرنے والا اور صارف ایک دوسرے کو بغیر جانے ایک دوسرے کے ساتھ اشتراک کرتے ہیں بے شک ان کے مقاصد اتنے مختلف ہوں جیسے رات اور دن۔ یہاں معیشت میں محنت کی ایسی تقسیم ہے کہ ہر شخص

20 یقیناً بائبل دیتے دماغ دے وچکار کوئی امتیاز نہیں کردی۔ ویکھو ”گر جا گھر دا خط“۔

21 اس نئی چیز کوئی تہیانوں میرے نال تے اک پیالہ پانی پین نوں دیوے اس لحاظ نال کہ تھی مسیح دے او، میں تہیانوں سچ آکھدا ہاں کہ اوہ اپنے اجرتوں محروم نہیں رہوے گا“ (مرقس 9:41)

22 متی 5:41

23 کلسیوں 3:2

تعاون نوں اشتراک دے الٹ مقصد دے اتحادی لوڑ ہوندی اے۔ اک بندہ اک سیاسی تے سماجی تنظیم وچ انجان بندیاں دے نال تعاون وی کر سکا اے۔ پر کوئی مشترکہ مقاصد نئی تعاون تے ایہہ اصول کارفرما اے: کہ انج دے مقصد، منصوبے یا تنظیم وچ تعاون نہ کرو جیہ اک غیر

مسیحی مقصد ہووے۔ اسیں غیر مساوی طور تے غیر مومناں نال نہیں جووے۔

تُم غیر مومنین کے ساتھ ناہموار جوئے میں نہ جٹو۔ کیونکہ صداقت اور غیر صداقت میں کیا شراکت ہے؟ یاروشنی کا تاریکی سے کیا میل؟ مسیح کو بلجعال کے ساتھ کونسی موافقت ہے؟ یا مومن کا غیر مومن سے کیا واسطہ؟ اور خُدا کی بیکل کو جُتوں سے کونسی مناسبت ہے؟۔۔۔ اس لئے خُدا اود

فرماتا ہے تُم ان میں سے نکل کر جُدا رہو۔ (2 کرنتھیوں 17-14:6)

عور کریں یہ بنیادی وجہ ہے کہ مسیحی غیر مساوی طور پر غیر مومنوں کے ساتھ نہیں جووے ہوئے۔ روشنی اور تاریکی، صداقت اور غیر صداقت، مسیح اور بلجعال میں کچھ ایک جیسا نہیں ہے۔ یہاں یہ وجہ ہوگی کہ تعاون کا نہ ہونا شخصی جھگڑوں کو نظر انداز کرنے کیلئے نہیں، بلکہ کیونکہ سوچنے کا نظام جس سے مومن اور غیر مومن تعلق رکھتے ہیں ہر دوسرے سے متضاد ہے۔ اب مومن اور غیر مومن دونوں کیونکہ بعض اوقات اپنے بنیادی عقائد کے ساتھ منطقی طور پر غیر موافق ہوتے ہیں، مشترکہ طور پر کچھ نظریات رکھ سکتے ہیں؛ دونوں شاید خُدا پر ایمان لائیں، مثال کے طور پر۔ یعقوب بتاتا ہے کہ بھوت ایک خُدا پر یقین کرتے ہیں، اور وہ کا پتے ہیں۔ لیکن مسیحی آزاد نہیں کہ عالمگیر مقاصد کیلئے بنی ہوئی تنظیموں میں شامل ہو سکیں کیونکہ بھوت توحید پرست ہوتے ہیں، اگرچہ کچھ موجودہ مذہبی مصنوں نے کانزوں کی مخالفت کیلئے تمام توحید پرستوں کے اتحاد کی وکالت کی ہے 24۔ یہ نظریات کی ایک دوسرے پر عارضی چوہانی نہیں ہے جو اہم ہے بلکہ ایک مختلف سوچنے کا نظام اہم ہے جس سے مومن اور غیر مومن تعلق رکھتے ہیں جس کے لئے ان کا الگ رہنا درکار ہے۔

غیر تعاون کا اصول متصور ہے کہ مسیحیوں کو کسی ایسے گرجا گھر میں جانا یا شامل نہیں ہونا چاہئے جو خُدا کی ساری پروکاری پر یقین نہیں رکھتے اور اس کی تعلیم نہیں دیتے۔ مسیحیوں کو اپنے وقت یا اپنے وسائل میں سے کسی ایسے گرجا گھر یا تنظیم میں حصہ نہیں ڈالنا چاہئے جو باہل پر یقین نہیں رکھتی، خاص طور پر واحد ایمان کے ذریعے تائید کے عقیدے پر پ پ پ اور جو خیراتی، تعلیمی، سیاسی اور سماجی تنظیموں پر مشتمل ہو۔ مسیحی جو بھی کریں یہ مسیح کے نام پر ہو۔ کسی ایسے مقصد کیلئے اپنا وقت یا رقم دینا جو واضح طور پر مسیحی نہیں یہ غیر تعاون کے قانون کی خلاف ورزی ہے۔

پرانے عہد نامے کے قوانین علیحدگی کے قانون کو سکھانے کی کوشش کرتے ہیں غیر تعاون بہت سے طریقوں سے عبرانیوں کو: نہ دو غلے شج، نہ مخلوط کپڑے، نہ غیر مومنوں کے ساتھ شادیاں وغیرہ۔ یہ اسباق و تقاضا ناکام ہو گئے۔ بہت سے عبرانی غیر تعاون کی مذہبی وجہ ڈھونڈنے میں ناکام ہو گئے۔ تین ہزار سال بعد تک بھی بہت سی مذہبی وجہ سمجھنے میں ناکام ہوئے ہیں۔ خُدا تخلیق سے علیحدہ ہے؛ وہ افضل ہے۔ خُدا پاک ہے اور وہ ایک پاک کی خواہش کرتا ہے یعنی، ایک الگ ہونے لوگ۔ پرانے عہد نامے میں علیحدگی سیاسی اور جسمانی ہے؛ نئے عہد نامے میں یہ نہیں ہے: یہ عقلی اور آئینی ہے۔ اپنے خاندان سے دور ابرام کو بھلایا گیا، تا کہ خُدا ایک نئی مخلوق بنا سکتا۔ خُدا الگ کرتا ہے:

اس لئے تُم پاک اور ناپاک چوپایوں اور پاک اور ناپاک پردوں میں تمیز کرو۔ اور تُم چوپایوں اور پردوں اور ان سے سے جو زمین پر رہتے ہو گئے۔ جن کو میں نے تمہیں ناپاک بتایا ہے۔ اپنے آپ کو پلید نہ کرو۔ اور تُم میرے لئے پاک ہو۔ کیونکہ میں بہت پاک ہوں۔ میں خُدا اود ہوں میں نے تُم کو قوموں سے الگ کیا ہے تا کہ تُم میرے ہو۔ (اجبار 26-25:20)

آج مسیح لوگوں کو ایک ایک کر کے جفرانیائی طور پر نہیں بلکہ روحانی طور پر الگ کرتا ہے:

کیا تُم گمان کرتے ہو کہ میں زمین پر صلح کرانے آیا ہوں؟ میں تُم سے کہتا ہوں کہ نہیں بلکہ جدائی کرانے۔ کیونکہ اب سے ایک گھر کے پانچ آپس میں مخالفت رکھیں گے۔ تین سے دو اور دو سے تین۔ مخالفت رکھیں گے۔ باپ پیٹے سے اور بیٹا باپ سے۔ ماں بیٹی سے بیٹی ماں سے۔ ساس بہو سے اور بہو ساس سے۔ (لوقا 12:49-53)

یہ صرف ابرام کا خاندان نہیں ہے جو تقسیم ہوا؛ بلکہ نئے عہد نامے کے مطابق یہ تمام خاندان ہیں۔ مسیح اپنا گرجا گھر بنا رہا ہے، اور اس کو بنانے کیلئے وہ

پہلے دنیا سے پتھر الگ کرتا ہے اور پھر ان کو ایک عمارت میں اکٹھا کرتا ہے۔ پہلے بہت سی علیحدگیاں ہو جانے کے بغیر گر جاگھرا کٹھا نہیں ہو سکتا نہ ہی یہ متحد ہو سکتا۔

آخری اوصاف پر حتمی علیحدگی ہو جائے گی:

24 ان میں سے دو مصنف جو ہن پال ٹو اور بیٹر کریمت ہیں۔

جب ابن انسان اپنے جلال میں آئے گا۔ اور تمام فرشتے اس کے ہمراہ ہونگے تب وہ اپنے تختِ جلالی پر بیٹھے گا۔ اور تمام قومیں اس کے حضور جمع کی جائیں گی اور وہ ایک کو دوسرے سے جدا کرے گا۔ جس طرح چوپان بھیڑوں کو بکریوں سے جدا کرتا ہے۔ اور بھیڑوں کو اپنے دائیں اور بکریوں کو اپنے بائیں کھڑا کرے گا۔ (متی 25:31-33)

یہاں ایک اور غیر تعاون سے متعلقہ وجہ ہے جب مسیحی غیر مسیحی تنظیموں میں غیر مسیحیوں کے ساتھ تعاون کرتے ہیں تو مسیحیت پھینکی پوتی ہے یا نظر انداز ہوتی ہے، اور غیر مسیحیوں کی جھوٹی آراء غالب آتی ہے۔ غیر مسیحی تنظیموں میں مومن اور غیر مومن کے درمیان جاری مسلسل تعاون مزید سچائی کی نظر اندازی کی طرف لے جاتا ہے۔ اگر ایک مشترکہ سبب جس میں مسیحی اور غیر مسیحی دونوں لگے ہوئے ہیں واضح طور پر مسیحی نہیں ہے، تو مسیحی مزید ایک غیر مسیحی سبب کیلئے کام کر رہے ہیں۔ وہ لوگ جو تنظیم کے مقصد کے ساتھ نظریات رکھتے ہیں ایک اونچی اخلاقی سطح اور ایک نفسیاتی اثر رکھتے ہیں؛ یہ مسیحی ہیں جو تنظیم کے مقصد سے بڑھ کر ہیں۔ مسیحی کو ایک غیر مسیحی مقصد کیلئے کام کرنے سے کچھ حاصل نہیں کرنا؛ غیر مسیحی کو وقت، وسائل، اور مسیحیوں کی غیر مسیحی مقاصد کیلئے شہرت کا استحصال کرنے سے بہت کچھ حاصل کرنا ہے۔ مسیحی غیر مسیحی مہم اور غیر مسیحی تصورات اور مفید مقاصد کو عزت اور ذی شعوری کا ایک احساس اُدھار دیتے ہیں۔ سب سے بدتر یہ ہے کہ خود مسیحیت کو تصور اس طرح کے تعاون سے گدلا، بگڑا اور گمراہ ہونے۔ اس طرح کی حالت سے صرف کفر فائدہ حاصل کر سکا۔

سچ کے مقصد کو ابہام، توڑ موڑ، غلط سمت یا بے عقلی سے کچھ حاصل نہیں کرنا۔ کیونکہ مسیحیت ایک ذی شعور مذہب ہے، ، واحد مذہب جو سچائی کی تعلیم دیتا ہے، ، یہ کچھ نہیں چھپاتا ہے۔ کفر کو تاریکی کی ضرورت ہے؛ اس کو ابہام کی ضرورت ہے؛ یہ خاکستری کامطالبہ کرتی ہے؛ اس کے پاس چھپانے کیلئے سب کچھ ہے، کیونکہ یہ بُرائی ہے۔ شیطان کا اہم کام دھوکا دینا ہے اور اُسے سچے ایمان کے ظہور کے تلے اپنے مقاصد کو چھپانا ہے۔ دھوکا دینا اس کی منزل ہے؛ شیطان صداقت کے طور پر چھپا نہیں کہ تسلیم کرے کہ دھوکا دینا اس کی منزل ہے؛ پولوس نے پُر زور دُعا کی تاکہ اس کو پوہنے اور سننے والے کو دھوکا نہ کھائیں اور وہ انجیل کی تعلیم دلیری اور وضاحت سے دیں۔ دلیری کا مطلب ہے نہ گھونسا مارنا، نہ آدمی کا خوف، بلکہ انجیل کی سچائی کی ایک سخت فرما برداری۔ ہمیں یہ بھی درس دیا گیا کہ خُدا کی ساری پروکاری کی تعلیم دیں، محض ان حصوں کی نہیں جنہیں چند غیر مسیحی تنظیمیں وقتی طور پر برداشت کرتی ہیں۔ مسیحیت سوچنے کا ایک نظام ہے، تمہید اور نتائج کا ایک منطقی تسلسل ہے نہ کہ غیر متعلقہ، بے جوڑ اور غیر محفوظ حقائق کا مجموعہ۔ خُدا کے کلام کو بھی صحیح طور لیا جائے، صحیح تقسیم کی جائے اور واضح طور پر سکھایا جائے۔ ان میں سے کوئی بھی ضرورت مسیحیوں نے پوری نہیں کی جو غیر مسیحیوں کے ساتھ غیر مسیحی مقصد کیلئے تعاون کر رہے ہیں۔ ایسے تعاون کرنے والا واضح طور پر ایسے حالات میں خُدا کو کلام کو کم پیش کرتے آرہے ہیں کیونکہ انہوں نے پہلے سے اپنی حالت پر غیر مسیحی تنظیموں کے ساتھ شامل ہو کر سمجھوتہ کر لیا ہے۔ کفر، غیر عقلی مسیحیت کی سچائی کے ساتھ دشمنی کر کے اور مسیحیوں کو الجھا کر سب کچھ حاصل کر سکتی ہے۔ جب مسیحی غیر مسیحیوں کے ساتھ غیر مسیحی مقصد کیلئے تعاون کرتے ہیں تو صرف کفر ہے جو حاصل ہو سکتا ہے۔ اس لئے مسیحیوں کو اپنے الفاظ کی تعریف اور بائبل کے تصورات کی غیر مشکوک مہوم اور بالکل درست وضاحت کیلئے اپنے عقیدے کو صاف شفاف بنانے کی کوشش کرنی چاہئے۔ الجھا کر وضاحت کی کمی سے کفر سب کچھ حاصل کر سکتا ہے؛ اور مسیحیت ہر چیز ضائع کر سکتی ہے۔

یہاں یقیناً ایک اور امکان ہے: گمان کریں کہ مسیحی غیر مسیحیوں کے ساتھ مسیحی تنظیموں میں مسیحی مقاصد کیلئے تعاون کرتے ہیں۔ بہت سے گرجا گھر اس حالت میں ہیں: گرجا گھر اعتراضی طور پر مسیحیت کا عزم رکھتے ہیں لیکن ان گرجا گھروں میں مسیحیوں کے درمیان غیر مسیحی ہیں۔ کیا غیر تعاون کے قانون یہ مطلب نکالتا ہے کہ مسیحیوں کو ایسے گرجا گھروں کو چھوڑنا چاہیے؟ بالکل نہیں۔ ایسی حالتوں میں جہاں تنظیم کی موجودگی کا مقصد مسیحی ہے تو وہاں نہ صرف مسیحیوں کو جانا اور شامل ہونا چاہیے بلکہ مدد اور رہنمائی بھی کرنی چاہیے۔ چونکہ تنظیم کا مقصد واضح طور پر مسیحی ہے ایسی حالت میں یہ مسیحی ہے جو اونچی اخلاقی سطح اور نفسیاتی اثر رکھتا ہے؛ یہ غیر مسیحی ہے جو احاطے سے باہر ہے۔ ایسی حالتوں میں مسیحیت کو بچنے نہیں گرجا گھر چاہیے، دنیا کے ساتھ کوئی معاہدہ نہیں کرنا چاہیے اور اگر کوئی چھوڑتا ہے تو وہ غیر مسیحی ہوتا ہے۔ ایسی حالت میں گرجا گھر کا نظم و ضبط آتا ہے۔ یقیناً اگر ہماری مسیح کے انصاف کرنے کے حکموں کو سمجھنے میں غلط رہنمائی کی جائے تو گرجا گھر کا نظم و ضبط باقی نہیں رہے گا۔ مارٹن لائیڈ۔ جونز نے اس موضوع پر معقول تبصرہ کیا ہے۔

پرائسٹڈنٹ فادر کیلئے نظم و ضبط گرجا گھر کا ایک نشان ہے جیسے خدا کے کلام کی تبلیغ اور شعائرہ مقدسہ کا بند و بست۔ لیکن ہم آج نظم و ضبط کے متعلق بہت کم جانتے ہیں۔ یہ اس جھولتے اور جذباتی تصور کا نتیجہ ہے کہ تمہیں انصاف نہیں کرنا چاہیے اور جو کہتا ہے، ”تم کون ہو جو انصاف کرتے ہو؟“، لیکن انجیل ہمیں ایسا کرنے کی نصیحت کرتی ہے۔

انصاف کرنے کا سوال عقیدے کے معاملے پر بھی لاگو ہوتا ہے۔ یہاں سوال جھوٹے بیوں کا ہے جس پر ہمارے خداوند نے توجہ دلائی۔ ہم ان کو تلاش کرنے اور نظر انداز کرنے کا گمان کرتے ہیں۔ لیکن یہ عقیدے کے علم کے بغیر اور انصاف میں علم

کے مظاہرے کے بغیر ناممکن ہے۔۔۔۔۔ ”ایک آدمی جو کہ پہلی اور دوسری نصیحت کے بعد بدعت آمیز ہے“۔ تم کیسے جانو گے کہ ایک آدمی بدعت آمیز ہے یا نہیں اگر تمہارا نظر یہ ہے کہ جب تک ایک آدمی اپنے آپ کو مسیحی کہتا ہے تو وہ مسیحی ہوتا ہے اور تم خیال نہیں کرتے کہ وہ کس پر ایمان رکھتا ہے؟ تو پھر یوحنا کے خط پر جاؤ، یوحنا، ”عجبت کا پیغمبر“۔۔۔۔۔ اگر ایک آدمی تمہارے پاس آئے جو سچا عقیدہ نہ رکھتا تو تم اسے اپنے گھر میں مت آنے دو، تم اسے دعا کا حکم نہیں دو گے اور جھوٹے عقیدے کی منادی کیلئے پیسے نہیں دو گے۔ لیکن آج یہ کہنا چاہیے تھا کہ یہ خیرات کی کمی ہے جو کہ زیادہ آداب پسند اور عیب جوہنی ہے۔ تاہم جدید تصور انصاف کے حوالے سے انجیل کی تعلیمات کے ساتھ سیدھا تھا ہے۔ 25

بدقسمتی سے بہت سے امریکی مسیحیوں نے نظم و ضبط اور غیر مسیحیوں کے ساتھ غیر تعاون پر بائبل کے درس کو نظر انداز کر دیا ہے۔ انجیل سے نافرمانی کی ایک مثال نو منادی کرنے والوں کی تحریک ہے۔ اس نے علیحدہ کئے ہوئے

گھنائی کے ساتھ غیر جانبدار کہلانے والے بنیاد پرستوں کی مذہبی تعلیم کو ترک کیا اور ان کیساتھ تعاون کرنا شروع کیا جو نہ اصلاحی تھے نہ پرائسٹڈنٹ اور نہ ہی تبلیغ کرنے والے۔ نو منادی کرنے والے ابلی گرام آزاد مذہبی تعلیم، رومن کیتھولک کے ماننے والوں، اور ہر قسم کے گرجا گھر کے آدمیوں کو اپنے مسیحی جہاد میں دعوت دینے سے صدی کا بڑا نو منادی کرنے والا بن گیا۔ اس تعاون کے گناہ کے نتائج ہمارے چاروں طرف ہیں: آج مسیحی نو منادی کرنے والوں کی اول اشاعت، تحریک نسواں، عدم تقلید، آرمیوسیت، یوم خمیس اور تقلید پسندی کا گرم خانہ ہے؛ نو منادی کرنے والے گرجا گھروں میں بہت زیادہ انحراف ہے؛ نو منادی کرنے والے تعلیمی اداروں میں تحریک نسواں اور سماجیت کا دور دورہ ہے؛ نو منادی کرنے والے گرجا گھر نو منادی کرنے والوں اور کیتھولک کے ماننے والے کے ذریعے روم کے ساتھ اتحاد کو ترقی دے رہے ہیں؛ رومن گرجا گھر امریکہ میں سب سے بڑا ہے اور آہستہ آہستہ بڑھ رہا ہے؛ اور نو منادی کرنے والے پادری روم کو معنی خیز تعداد میں نقصان دے رہے ہیں۔ نو منادی کرنے والے سوچتے تھے کہ وہ خدا سے زیادہ تیز ہیں اور تقلید پسند اداروں پر عبور حاصل کرنے کیلئے ان میں سرایت کر سکتے ہیں۔ غیر مسیحیوں کے ساتھ تعاون کرنے سے وہ ۶۶ مسیحیت کھو بیٹھے۔

آج دے گر جا گھر تے عبادت گزار وچ شعور دی گمی اے کیوں جے اوہناں وچ علم تے حکمت دی گمی اے۔ اوہناں وچ علم تے حکمت دی گمی وچ دو وجاہات ہیں۔

امر یکہ وچ رُب دے کلام دی منادی دا قحط اے تے گر جا گھر دے بندے تے عبادت گزار منطق، وضاحت، تعریف تے درستگی توں نفرت کردے ہیں۔ رُب دے کلام دی منادی تے سنن دا قحط اے تے منطق نوں حقیر سمجھیا جاند اے کیوں جے رُب ظاہری طور تے سانوں تباہ کرن دا ارادہ رکھد اے، یاں تے عارضی طور تے یاں دائمی یاں دونوں طراں۔ ایس حالت نوں بہتر کرن دا واحد رستہ حکمت نشی رُب کو لوں معافی منگن تے رُب نوں پکارن نال جیڑی خود سچائی اے دے ذریعے کفر دے پاپ، بے شعوری دے پاپ، اخلاقی مادہ پرستی دے پاپ، خاموشی دے پاپ تے تعاون دے پاپ توں مادم ہونا اے۔

جے تہاڈے وچوں کوئی حکمت دی گمی دا شکار اے تے رُب نوں پکارے جیڑا سارا کجھ غیر دلیل دے مفت دیند اے تے اوہ اوہنوں ملے گا۔ تے اوہنوں غیر شکوہ و شبہ دے ایمان وچ پکارو، کیوں جے جیڑا شک وچ پند اے اوہ سمندر دی اوس لہر دی طراں اے۔ جیڑی ہونا نال چال دی تے اٹ جاندی اے۔ پر اوہ ایہہ گمان نہ کرے کہ اوہ رُب کو لوں کوئی شے حاصل کر لیتے گا۔ کیوں جے اوہ دوہرا ذہن رکھن والا بندہ اے۔